

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Διπλωματική Εργασία

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

της

ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗ ΒΑΙΑ του ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού
διπλώματος ειδίκευσης στη Διοίκηση Επιχειρήσεων
(με εξειδίκευση στη Χρηματοοικονομική Διοίκηση)

Οκτώβριος 2010

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο θεσμός της κοινωνικής οικονομίας προσπαθεί να προωθήσει την απασχόληση σε μη κερδοσκοπικές δραστηριότητες κοινωφελούς χαρακτήρα με στόχο την έμμεση δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση της τοπικής ανάπτυξης. Η κοινωνική οικονομία θα μπορούσε να αποτελεί μια σοβαρή προσπάθεια ανάπτυξης της οικονομίας και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, δεδομένης της δύσκολης οικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται η χώρα μας.

Λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη το γεγονός ότι στην Ευρώπη η κοινωνική οικονομία αντιπροσωπεύει το 10% των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, απασχολώντας 11 εκατ. εργαζομένους και αντιπροσωπεύοντας ποσοστό 5,9% της συνολικής απασχόλησης και 6,7% της μισθωτής απασχόλησης

Παρόλο που τα μοντέλα διαφέρουν από χώρα σε χώρα, η κοινωνική οικονομία έχει οικονομικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς στόχους που για να επιτευχθούν χρειάζονται νέες πολιτικές που βασίζονται στην υποστήριξη και την ενδυνάμωση των ατόμων, καθώς και στην συμμετοχή.

Ο σκοπός της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας με θέμα «Διοίκηση Κοινωνικών επιχειρήσεων» είναι αρχικά να γίνει μια εισαγωγή έτσι ώστε να γίνουν κατανοητές στις έννοιες και στα χαρακτηριστικά της **Κοινωνικής Οικονομίας**, της **κοινωνικής επιχειρηματικότητας** και της διοίκησης της **κοινωνικής επιχείρησης**.

Γίνεται κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων και εισαγωγή στον «**τρίτο τομέα**».

Γίνεται εκτενής αναφορά και αναλυτική παρουσίαση **των μοντέλων** των κοινωνικών επιχειρήσεων, τα οποία είναι ο συνεταιρισμός, ο γυναικείος συνεταιρισμός, ο

αγροτικός , ο αστικός , η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, ο κοινωνικός συνεταιρισμός περιορισμένης ευθύνης , αστική μη κερδοσκοπική εταιρία, το Μοντέλο κοινωνικής επιχειρηματικότητας της κοινωνικής δικαιοχρησίας (SOCIAL FRANCHISING), το μοντέλο κοινωνικής επιχειρηματικότητας της Θερμοκοιτίδας των Επιχειρήσεων (BUSINESS INCUBATOR) , εταιρία Λαϊκής Βάσης (Ε.Λ.Β.) ,ιδρύματα και οι επιχειρήσεις της αυτοδιοίκησης.

Παρουσιάζονται παραδείγματα εφαρμογής των κοινωνικών επιχειρήσεων από την παγκόσμια και την ελληνική αγορά .Στο τελευταίο μέρος της εργασίας αναλύεται η έννοια και τα χαρακτηριστικά της **εταιρικής κοινωνικής ευθύνης**, η **οργάνωση και η διοίκηση** των κοινωνικών επιχειρήσεων καθώς και οι **πηγές χρηματοδότησης** τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κοινωνική οικονομία , κοινωνική επιχειρηματικότητα και διοίκηση των κοινωνικών επιχειρήσεων.

1.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΣΕΛ 6
1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	ΣΕΛ 8
1.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΣΕΛ 9
1.4 ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	ΣΕΛ 10
1.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	ΣΕΛ 11
1.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ 11
1.7 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	ΣΕΛ 13
1.8 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ 14
1.9 ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ 14
1.10 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	ΣΕΛ 15
1.11 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ 17
1.12 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ	

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ..... ΣΕΛ 22

1.13 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ..... ΣΕΛ 27

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗ

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ..... ΣΕΛ 32

2.2 ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ

ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ..... ΣΕΛ 33

2.3 ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ..... ΣΕΛ
35

2.4 ΚΟΙΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ..... ΣΕΛ 66

2.5 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ..... ΣΕΛ 67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ..... ΣΕΛ 74

3.2 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ..... ΣΕΛ 76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κοινωνική οικονομία , κοινωνική επιχειρηματικότητα και διοίκηση των κοινωνικών επιχειρήσεων.

1.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η Κοινωνική Οικονομία ή Τρίτος Τομέας ορίζεται ως ο χώρος της οικονομίας που βρίσκεται ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα της οικονομίας και στον οποίο διεξάγονται οικονομικές δραστηριότητες με κοινωνικούς σκοπούς και στόχους. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στην Ευρώπη στις αρχές του 20 αιώνα , παρόλο που το αναπτυσσόμενο μοντέλο της Κοινωνικής Οικονομίας της Δυτική Ευρώπης εμφανίστηκε την περίοδο 1945-1975 (Tomas Carpi 1997). Η πρώτη εμφάνιση της , με την σημασία του σημερινού όρου ,είναι στην Γαλλία στα τέλη του 1970. Είναι μια οικονομία ανθρώπινων και οικολογικών κατευθύνσεων, η οποία εδράζεται στο μικρό και τοπικό, στην άμεση συμμετοχή και στην ισοκατανομή της οικονομικής και πολιτικής εξουσίας, έχοντας ως κύριο σκοπό και στόχο την εξυπηρέτηση του κοινού συλλογικού συμφέροντος και την μη επιδίωξη κέρδους.

Η Κοινωνική Οικονομία συναντάται σχεδόν σε όλες τις περιοχές της οικονομικής δραστηριότητας σε *Συνεταιρισμούς αγροτικούς, αστικούς, κοινωνικούς, πιστωτικούς, οικιστικούς, εμπορικούς, σε Ταμεία συνταξιοδοτικά, υγείας, επικουρικά κ.λ.π. , σε Ενώσεις, σωματεία, μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο Περιβάλλον, την Υγεία, τον Πολιτισμό, την Πρόνοια, την Εκπαίδευση, τον Αθλητισμό.*

Οι επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας είναι σημαντικές γιατί δημιουργούν θέσεις απασχόλησης. Δημιουργούν νέες και βιώσιμες θέσεις εργασίας, προσφέρουν

απασχόληση σε μεγάλο αριθμό εργαζομένων και κατά συνέπεια βοηθούν στην επίλυση των προβλημάτων της ανεργίας και της φτώχειας.

Ο πρωταρχικός τους στόχος δεν είναι η απόκτηση κέρδους, αλλά η συμμετοχική οικονομία, της οποίας οι επιχειρήσεις δημιουργούνται από άτομα τα οποία έχουν κοινές ανάγκες .

Ακολουθούν την δημοκρατική αρχή: «ένα μέλος- μία ψήφος». Είναι ευέλικτες και καινοτόμες. Οι επιχειρήσεις της Κοινωνικής Οικονομίας δημιουργούνται με στόχο να αντιμετωπίσουν τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Οι περισσότεροι βασίζονται στην εθελοντική συμμετοχή και δέσμευση των μελών τους.

Η κοινωνική οικονομία αποτελείται από οικονομικές δραστηριότητες επιχειρήσεων, φορέων και οργανισμών των οποίων ο τρόπος λειτουργίας και οι στόχοι παρουσιάζονται παρακάτω:

- δραστηριοποίηση με στόχο την εξυπηρέτηση των μελών τους ή το συλλογικό όφελος
- διαχειριστική αυτονομία
- δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων
- ανάπτυξη με προτεραιότητα τις ανάγκες των ανθρώπων και της απασχόλησης

Η κοινωνική οικονομία επίσης δραστηριοποιείται στα παρακάτω πεδία:

- κοινωνική ενσωμάτωση
- τοπική ανάπτυξη
- βιώσιμη ανάπτυξη
- πρόληψη κοινωνικών ανισοτήτων
- ενίσχυση του κοινωνικού ιστού και ενδυνάμωση του κοινωνικού κεφαλαίου

- ανάπτυξη δημοκρατικών και συμμετοχικών δομών

1.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- Είναι συλλογικές επιχειρηματικές δραστηριότητες (ιδρύονται από ομάδα ατόμων ή και φορέων).
- Χαρακτηρίζονται για τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων (1 άτομο αντιστοιχεί σε 1 ψήφο).
- Επιδιώκουν την κάλυψη οικονομικών και κοινωνικών σκοπών ταυτόχρονα. Η επιδίωξη κοινωνικών σκοπών μπορεί για παράδειγμα να σημαίνει ότι ιδρύονται σε γεωγραφικές περιοχές που έχουν ιδιαίτερες ανάγκες, όπως υψηλή ανεργία ή χαμηλό επίπεδο ποιότητας ζωής των κατοίκων τους και έρχονται να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας ή να παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες.
- Εξασφαλίζουν την ένταξη στην αγορά εργασίας ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες. Μπορεί να εφαρμόζουν καινοτόμες μορφές οργάνωσης της εργασίας, π.χ. για να μπορούν να εργαστούν άτομα με αναπηρίες.
- Στην περίπτωση που είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τα κέρδη δε στοχεύουν στην αύξηση του πλούτου των μελών της επιχείρησης, αλλά στην χρηματοδότηση νέων δράσεων - στην επανεπένδυση. Ο βασικός οικονομικός σκοπός τους είναι η εξασφάλιση βασικού εισοδήματος για τα μέλη τους και τους εργαζόμενούς τους.
- Συχνά, παρέχουν νέες υπηρεσίες ή παράγουν νέα προϊόντα.
- Ενισχύονται με ειδικά χρηματοδοτικά εργαλεία καθώς και με ειδικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας.

- Υποστηρίζονται με διάφορους τρόπους από τοπικούς φορείς καθώς και από εθελοντές.

1.3 ΚΑΤΗΓΟΡΟΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι δραστηριότητες με κοινωνικό σκοπό συναντώνται και στον προηγούμενο αιώνα με την μορφή των φιλανθρωπικών οργανώσεων. Την δεκαετία του 1970 έγινε ο χαρακτηρισμός τους ως Κοινωνική οικονομία ή Τρίτος τομέας της οικονομίας. Οι επιχειρήσεις αυτές διεξάγουν οικονομικές δραστηριότητες με κοινωνικούς σκοπούς και στόχους τους οποίους δεν καλύπτει επαρκώς ούτε ο Δημόσιος τομέας ούτε ο Ιδιωτικός τομέας.

Η κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων γίνεται με βάση το νομικό καθεστώς που επικρατεί στην Ελλάδα και με βάση τις κοινές αρχές που υπηρετούν. Επομένως διακρίνονται σε

- Συνεταιρισμούς
- Εταιρείες ή κοινωνίες αλληλοβοήθειας
- Σωματεία, ενώσεις, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς
- Ταμεία αλληλασφάλισης
- Μη κερδοσκοπικές παραγωγικές επιχειρήσεις
- αναπτυξιακές Συμπράξεις και οργανισμούς προώθησης της απασχόλησης
- Ιδρύματα, φιλανθρωπικές, εθελοντικές και μη κερδοσκοπικές οργανώσεις
- Τοπικές παραγωγικές δραστηριότητες
- Ενώσεις εθελοντικής εργασίας
- Οργανώσεις γειτονιάς

- Κοινωνικές πρωτοβουλίες για την υγεία, την παιδεία, την κατοικία και οργανώσεις ενίσχυσης του τρίτου κόσμου
- Εναλλακτικές τράπεζες

1.4 ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ο βασικός σκοπός της κοινωνικής οικονομίας είναι να παράγει υπηρεσίες και αγαθά τα οποία συμβάλουν στην αντιμετώπιση βασικών προβλημάτων της κοινωνίας και συμβάλει στην ανάπτυξή της.

Πιο συγκεκριμένα

- Παράγει νέες θέσεις εργασίας μειώνοντας με αυτόν τον τρόπο την ανεργία , καθώς προσπαθεί να εντάξει άτομα με ειδικές ανάγκες στην αγορά εργασίας συμβάλλοντας έτσι και στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Συμβάλει στην αύξηση των εισοδημάτων καθώς δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας στις κοινωνίες και συμβάλει στην τόνωση της κατανάλωσης.
- Δημιουργεί νέους οικονομικούς τομείς καθώς στηρίζεται σε νέες μορφές εργασίας και καινοτομίας περιβαλλοντολογικής , κοινωνικής και πολιτιστικής.
- Βελτιώνει τις τοπικές αγορές καθώς αναπτύσσεται στο πλαίσιο των τοπικών κοινωνιών ικανοποιώντας έτσι τις βαθύτερες ανάγκες των περιοχών αυτών και αυξάνει την ανταγωνιστικότητα και την βιωσιμότητα των τοπικών κοινωνιών .
- Συμβάλει στην μείωση των γεωγραφικών ανισοτήτων γιατί συνήθως η κοινωνική οικονομία δραστηριοποιείται σε τοπικές αγορές και συμβάλει στην οικονομική του άνθηση. Και προωθεί την κοινωνική συνοχή .

1.5 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η κοινωνική οικονομία είναι η ύπαρξη ενός τρίτου τομέα μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

- Αντιμετώπιση του αποκλεισμού καθώς δίνουν την δυνατότητα σε ανέργους και συγκεκριμένα ευπαθών κοινωνικών ομάδων να μπουν στην αγορά εργασίας δημιουργώντας ένα φιλικό κλίμα προς τους εργαζομένους.
- Δημιουργία δυνατοτήτων συνεχούς απασχόλησης καθώς χρησιμοποιούν συνεχώς καινοτόμες ιδέες και γιατί τα κέρδη τους επανεπενδύονται στις καινοτόμες ιδέες για να μεγιστοποιηθούν τα κοινωνικά οφέλη.
- Κινητοποίηση του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου σε παραγωγικές πρωτοβουλίες καθώς η επιχειρηματική τους δραστηριότητα συμβάλει στην τοπική ανάπτυξη για αυτό υπάρχει και η στήριξη από την Τοπική αυτοδιοίκηση και από άλλους τοπικούς φορείς.
- Κάλυψη Αναγκών του κοινωνικού συνόλου που δεν καλύπτει ούτε το Κράτος, ούτε η Αγορά γιατί όπως αναφέρθηκε η κοινωνική οικονομία βρίσκεται ανάμεσα στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.

1.6 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η *κοινωνική επιχειρηματικότητα* είναι αναδυόμενη μορφή επιχειρηματικότητας, με χαμηλό επιχειρηματικό και επενδυτικό προφίλ, και συμβάλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της ανεργίας, με νέες ευκαιρίες απασχόλησης αλλά και με άλλες βαθιές κοινωνικές ανάγκες.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα, είναι φιλική στα πρόσωπα που μειονεκτούν και τα οποία βρίσκονται σε συνθήκες αποκλεισμού, ή έχουν ελλιπείς δεξιότητες μαζί βέβαια με ειδικές ικανότητες, οι οποίες δεν έχουν αξιοποιηθεί και δεν έχουν βρει πεδία ευκαιριών.

Η Κοινωνική επιχειρηματικότητα εμφανίζεται για πρώτη φορά στην Βασιλική Αγγλία , και το πρώτο παράδειγμα αυτής είναι η συνεργασία μεταξύ των εργαζομένων. Η κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι η μοναδική απάντηση , η οποία λύνει το πρόβλημα της ανάπτυξης , κάτι που οι άλλοι φορείς όπως η κυβέρνηση είναι ανίκανοι να διευθετήσουν.

Οι **κοινωνικές επιχειρήσεις** είναι επιχειρήσεις με κοινωνικό και οικονομικό σκοπό ,οι οποίες καλύπτουν ανάγκες τις οποίες το κράτος και ο ιδιωτικός τομέας δεν μπορούν να καλύψουν, όπως για παράδειγμα ο τομέας του περιβάλλοντος ,τα ης πρόνοιας , του πολιτισμού και του τουρισμού.

Η κοινωνική επιχειρηματικότητα και οι κοινωνικές επιχειρήσεις, παράγουν προϊόν με έντονο κοινωνικό χαρακτήρα. Σχετίζονται με την κοινωνική ζήτηση και ανάπτυξη. Διαμεσολαβούν μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης, στον κύκλο της αγοράς, σε πολλά σημεία, και αυτό ισχύει και για την αγορά εργασίας.

Η κοινωνική επιχείρηση, είναι βέβαια μια επιχείρηση, στην οποία παίζει ρόλο ο εθελοντισμός, ωστόσο όμως απαιτείται και μια ειδίκευση για λόγους αποτελεσματικότητας στηριζόμενη στη γνώση, τους πόρους και τις υποδομές, στην δικτύωση και τον επιχειρησιακό σχεδιασμό. Με την έννοια αυτή η κοινωνική επιχειρηματικότητα πρέπει να στηρίζεται από κατάρτιση και τεχνική βοήθεια, χωρίς να στηρίζεται στην γραφειοκρατία που ισχύει σήμερα.

Στις κοινωνικές επιχειρήσεις, το κεφάλαιο μπορεί να είναι χρηματικό και μη χρηματικό. Το χρηματικό κεφάλαιο συνδέεται με χρηματοπιστωτικούς θεσμούς, με κοινωνικά ταμεία αλληλοβοήθειας και δράσεις αυτών των ταμείων, με κοινωνικά τραπεζικά, ασφαλιστικά και χρηματιστηριακά προϊόντα, με κεφάλαια κοινωνικών επενδύσεων ή ειδικά αμοιβαία κεφάλαια. Είναι επίσης συνδεδεμένο με τον κύκλο κοινωνική επιχειρηματικότητας και οικονομίας στο σύνολό του. Συνήθως αντιμετωπίζει συγκεκριμένα προβλήματα όπως η μεταφορά προσωπικού και η ανάπτυξη διοικητικών δεξιοτήτων και η απόκτηση συγκεκριμένης κουλτούρας. (THE GOVERNANCE CHALLENGES OF SOCIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM A UK EMPIRICAL STUDY ,by Roger SPEAR, Chris CORNFORTH and Mike AIKEN, *Open University, Milton Keynes, UK*)

1.7 ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις βασίζονται στην εθελοντική συμμετοχή των μελών της , χωρίς συμφέρον και κέρδος καθώς υποστηρίζει τις πρωτοβουλίες υπέρ του συλλογικού συμφέροντος και μειώνει το κόστος των υπηρεσιών ή των προϊόντων για το κοινωνικό σύνολο. Αξιοποιούν τους ανθρώπινους πόρους και χρησιμοποιούν συλλογικά τοπικά συστήματα και κοινωνικούς θεσμούς και παρέχουν θέσεις εργασίας σε ευάλωτες ομάδες οι οποίες δεν είχαν άλλες ευκαιρίες στην απασχόληση. Δικτυώνει και προωθεί την κατάρτιση των εργαζομένων της γιατί προωθεί την καινοτομία και ενδιαφέρεται για δημιουργικές και καινοτόμες αποφάσεις. Χρησιμοποιεί ευέλικτες πολιτικές αγοράς και διατηρεί τις δημοκρατικές αξίες καθώς παρέχει αμφίδρομο όφελος. Τέλος ,υπάρχει

δημοσιότητα και ελεύθερη πρόσβαση του κοινού στα στοιχεία της κοινωνικής επιχείρησης.

1.8 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- Η επίτευξη κοινωνικών και οικονομικών στόχων
- Το επιχειρησιακό τους πνεύμα
- Η εφαρμογή δυναμικές και καινοτομικές λύσεις για την καταπολέμηση της ανεργίας
- Η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη που ενισχύει την κοινωνική συνοχή

1.9 ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι αρχές των κοινωνικών επιχειρήσεων μπορούν να διαχωριστούν σε οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

- Συνεχής παράγωγή αγαθών και υπηρεσιών , η οποία αποτελεί τον βασικό λόγο ύπαρξης των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Περιορισμένη κατανομή των κερδών , τα οποία συνήθως τα επανεπενδύσεων στην επιχείρηση.

- Αυτονομία
- Ρίσκο(εύρεση οικονομικών πόρων και κερδών)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

- Συλλογική λήψη αποφάσεων
- Εθελοντική εργασία
- Δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων
- Υψηλή συμμετοχή διαφόρων ομάδων στην επιχείρηση
- Προτεραιότητα των μελών και των εργαζομένων στην εργασία

1.10 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Σύμφωνα με την απόφαση της Ευρωπαϊκής επιτροπής οι δραστηριότητες των κοινωνικών επιχειρήσεων διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες

- Στην βελτίωση της ποιότητας ζωής
- Στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών
- Στην περιβαλλοντολογική ανάπτυξη
- Στην ανάπτυξη πολιτισμού,Μεσων μαζικής επικοινωνίας και αθλητισμού

Πιο αναλυτικά οι τομείς είναι οι ακόλουθοι :

1. Επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση

2. Υλοποίηση ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων
3. Δημιουργία και λειτουργία μέσων μαζικής ενημέρωσης (κλαδικών εντύπων, ραδιοσταθμών, τηλεοπτικών σταθμών και συστημάτων Internet)
4. Βιοτεχνίες κατασκευής αναπηρικών καθισμάτων και τεχνολογικών βοηθημάτων αποκατάστασης
5. Δημιουργία υπηρεσιών βοηθών για ανθρώπους με αναπηρίες, εξωτερικούς ασθενείς και ανθρώπους της τρίτης ηλικίας
6. Συμβουλευτική επιχειρήσεων
7. Προσπελάσιμα συστήματα μεταφορών (εταιρίες ταξί και λεωφορείων)
8. Τεχνικές εταιρίες με εξειδίκευση στην κατασκευή χώρων προσπελάσιμων
9. Εταιρίες πληροφορικής
10. Συνεταιριστικές ή ηθικές τράπεζες

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις μπορούν να δραστηριοποιηθούν σε όλους τους τομείς που σήμερα δεν αναγνωρίζουν ούτε το κράτος ούτε οι οργανώσεις των ανθρώπων με αναπηρίες ούτε οι ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Τα μόνα προβλήματα που υπάρχουν είναι η έλλειψη εξειδικευμένων επαγγελματικών στελεχών, η έλλειψη κεφαλαίων και τα κενά της νομοθεσίας.

Ο τρόπος παραγωγής των κοινωνικών επιχειρήσεων, είναι αυτοδιαχειριστικός, συλλογικός, μη κερδοσκοπικός, ανθρωποκεντρικός και οι δραστηριότητες αναπτύσσονται σε τομείς όπου οι ανάγκες δεν καλύπτονται (πρόνοια, περιβάλλον,

διατροφή, τουρισμός κτλ.). Οι ανάγκες που καλύπτουν οι κοινωνικές επιχειρήσεις δίνουν έμφαση στην εξυπηρέτηση του ατόμου και της κοινωνίας. Οι στόχοι τους είναι κοινωνικοί και οικονομικοί, και δεν έχουν ως πρωταρχικό σκοπό το κέρδος, αλλά την δημιουργία απασχόλησης και την κοινωνική ευημερία.

1.11 ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη είναι ιδιαίτερα σημαντική για όλες τις επιχειρήσεις, αλλά πιο συγκεκριμένα για τις κοινωνικές επιχειρήσεις γιατί λόγω του κοινωνικού τους χαρακτήρα πρέπει να παρουσιάζουν πρακτικές και δράσεις που να ακολουθούν τα χαρακτηριστικά της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, συνεπώς να κάνουν κοινωνικό απολογισμό και κοινωνικό έλεγχο.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η εφαρμοζόμενη από επιχειρήσεις πολιτική, η οποία αφορά δράσεις, ενέργειες και προγράμματα κοινωνικών, περιβαντολογικών, πολιτιστικών εκπαιδευτικών και ερευνητικών ζητημάτων. Εντάσσεται στην φιλοσοφία της ηθικής συμπεριφοράς των επιχειρήσεων ιδιαίτερα σε σχέση με το κοινωνικό σύνολο στο οποίο δραστηριοποιούνται.

Οι επιχειρήσεις αποτελούν οντότητες οι οποίες είναι συνδεδεμένες με το κοινωνικό σύνολο μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται. Οφείλουν επομένως να αναγνωρίζουν την ευθύνη που τους αναλογεί, απέναντι στην κοινωνία και το περιβάλλον. Να σέβονται δηλαδή τις αρχές και τις αξίες που χαρακτηρίζουν τον πολιτισμό μας, Τα δικαιώματα των ανθρώπων και των εργαζομένων την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την παροχή ίσων

ευκαιριών, τον σεβασμό στο περιβάλλον που κληρονομήσαμε και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής, κανόνες υγιεινής και ασφάλειας, την ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου, την εξασφάλιση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, το σεβασμό των συλλογικών συμβάσεων εργασίας.

(Μαργαριτίδου Β., 2004, Ευσταθόπουλος Γ., Βουλγαράκης Α., Μιχαρικόπουλος Δ., 2005,).

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε **έξι (6)** κατηγορίες ανάλογα με τη φύση της ανάλογης πρωτοβουλίας-προγράμματος: Προώθηση Σκοπού, Μάρκετινγκ Σκοπού, Κοινωνικό Μάρκετινγκ, Εταιρική Φιλανθρωπία, Εταιρικός Εθελοντισμός, Κοινωνικά Υπεύθυνες Πρακτικές.

Διαφορετικοί Ορισμοί Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

“Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η οικειοθελής δέσμευση των επιχειρήσεων για ένταξη στις επιχειρηματικές τους πρακτικές κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων, που είναι πέρα από όσα επιβάλλονται από τη νομοθεσία και έχουν σχέση με όλους όσους άμεσα ή έμμεσα επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους”

(Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη)

“Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη”

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Πράσινη Βίβλος, 2001)

“Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η διαρκής δέσμευση των επιχειρήσεων για ηθική συμπεριφορά και συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με ταυτόχρονη βελτίωση της ποιότητας ζωής τόσο του εργατικού τους δυναμικού και των οικογενειών τους καθώς επίσης και των τοπικών κοινοτήτων και της κοινωνίας γενικότερα ”

(WBCSD Stakeholder Dialogue on CSR, The Netherlands, 1998)

“ Η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχει σχέση με τον τρόπο που μια εταιρία εφαρμόζει την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία στηρίζεται σε τρεις πυλώνες : τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη υποδηλώνει ότι μια εταιρία ασχολείται σοβαρά όχι μόνον με την αποδοτικότητα και ανάπτυξή της, αλλά και τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπό της. Πρέπει επίσης να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στους εκφραζόμενους προβληματισμούς των ενδιαφερόμενων μερών της : εργαζομένων, μετόχων, πελατών, προμηθευτών και της κοινωνίας γενικότερα”

(Novethic)

“Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η δέσμευση της ηγεσίας μιας επιχείρησης για θεμελιώδεις αξίες και αναγνώριση των τοπικών και πολιτιστικών διαφορών κατά την εφαρμογή παγκόσμιων πολιτικών. Είναι η υιοθέτηση εκ μέρους των επιχειρήσεων της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και των εργασιακών δικαιωμάτων του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας”

(Ολλανδία)

Τομείς Δράσης

Οι δράσεις εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αναπτύσσονται σε δυο μεγάλους άξονες, στις δράσεις που αφορούν το **εσωτερικό** της επιχείρησης, δηλαδή το προσωπικό της και σε αυτές που αφορούν το **εξωτερικό** της περιβάλλον, δηλαδή την κοινωνία στην οποία δραστηριοποιούνται.

Οι δράσεις για το **εσωτερικό περιβάλλον**, αφορούν τις ενέργειες που μια επιχείρηση κάνει για τη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών των εργαζομένων. Ως παραδείγματα μπορούμε να αναφέρουμε τα ακόλουθα, τα εκπαιδευτικά προγράμματα που οι επιχειρήσεις προσφέρουν στους εργαζόμενους, επιπλέον παροχές, η δημιουργία κέντρων φύλαξης και δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών των εργαζομένων, προγράμματα πρόσθετης ιατροφαρμακευτικής ασφάλισης, βράβευση παιδιών εργαζομένων και άλλα.

Οι δράσεις που αφορούν το **εξωτερικό περιβάλλον** των επιχειρήσεων, μπορούν να αναλυθούν σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες, τις κοινωνικές, πολιτιστικές, αθλητικές και περιβαλλοντικές δράσεις. Ως παραδείγματα μπορούμε να αναφέρουμε τα ακόλουθα, τα προγράμματα που αφορούν την ευαισθητοποίηση των εργαζομένων και του κοινωνικού συνόλου για διάφορα κοινωνικά, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά θέματα, οι δωρεές, οι χορηγίες σε χρήματα και είδος, τα προγράμματα εθελοντικής συμμετοχής εργαζομένων, τα προγράμματα ανακύκλωσης, οι τράπεζες αίματος και άλλα.

Επωφελούμενοι από την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Οι κατηγορίες που επωφελούνται από την Εταιρική Κοινωνική ευθύνη είναι οι ακόλουθες :

- Οι επιχειρήσεις που αναπτύσσουν την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη , λόγω δημιουργίας καλής φήμης για την επιχείρηση
- Οι εργαζόμενοι, γιατί συμμετέχουν στη διατήρηση της υγείας και της ασφάλεια τους
- Η κοινωνία, το περιβάλλον, ο πολιτισμός και οι αποκλεισμένες ομάδες (Εφημερίδα Ναυτεμπορική, 18/8/07, συνέντευξη του David Grayson),
Ευσταθόπουλος Γ., Βουλγαράκης Α., Μιχαρικόπουλος Δ., 2005, σελ. 54-55)

Σήμερα, ο θεσμός της Εταιρικής ευθύνης, προσδιορίζεται και με πολιτικές και δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία στοχεύει να του δώσει μεγαλύτερη πολιτική προβολή, να επιβραβεύσει ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για τις ενέργειές τους σε αυτόν τον τομέα και να ενθαρρύνει την ανάληψη μεγαλύτερων πρωτοβουλιών. Είναι απαραίτητη χρήση από όλες τις επιχειρήσεις να προβαίνουν των δραστηριοτήτων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, του κοινωνικού απολογισμού και του κοινωνικού ελέγχου, για να αυξήσουν το αγοραστικό τους κοινό και να είναι βιώσιμες ,και να βοηθήσουν το περιβάλλον, τον πολιτισμό.

Στόχοι Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη συμβάλει :

- Στην εργασία λιγότερο ευνοημένων ατόμων
- Στη διά βίου μάθηση
- Στη βελτίωση της δημόσιας υγείας

- Στην καινοτομία κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων
- Στη μείωση της ρύπανσης και στην υιοθέτηση περιβαλλοντολογικής συνείδησης
- Στο σεβασμό των ευρωπαϊκών αξιών και των δικαιωμάτων του ανθρώπου, του περιβάλλοντος και των εργαζομένων
- Στην εξάλειψη της φτώχειας

1.12 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οργάνωση είναι η προγραμματισμένη ενέργεια η οποία κατευθύνει τα άτομα έτσι, ώστε να αναγνωριστούν οι αξίες, να ικανοποιηθούν οι ανάγκες και να πραγματοποιηθούν οι στόχοι.

Οι επιχειρήσεις του κοινωνικού τομέα αναφέρονται γενικότερα στο χώρο της οικονομίας που βρίσκεται ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα και στον οποίο διεξάγονται οικονομικές δραστηριότητες με κοινωνικούς σκοπούς.

Το βασικό χαρακτηριστικό των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι η επανεπένδυση των κερδών και το μοίρασμα τους στους μετόχους. Επίσης οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις συμμετέχουν στην ευημερία της κοινωνίας και δεν ακολουθούν στρατηγική μεγιστοποίησης των κερδών, αλλά ενδιαφέρονται για τους εργαζόμενους της επιχείρησης, το περιβάλλον και την προώθηση της κοινωνικής ευθύνης.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες είναι ιδιωτικές και μη εξαρτώμενες από το δημόσιο δημιουργούν συνεργασίες οι οποίες δημιουργούν οφέλη οικονομικά και

κοινωνικά. Αποτελούν οικονομικές μονάδες οι οποίες υποστηρίζουν τα συμφέροντα των μελών και των εργαζομένων τους και δημιουργούν όφελος.

Οι δραστηριότητες των κοινωνικών επιχειρήσεων είναι και όμοιες με των συμβατικών επιχειρήσεων, δηλαδή παροχή υπηρεσιών και παραγωγή αγαθών, οι οποίες αναφέρονται στον τομέα της υγείας, του περιβάλλοντος και του πολιτισμού.

Η διαδικασία της Οργάνωσης συμπεριλαμβάνει τρία στάδια:

- Τον προγραμματισμό για το στόχο, τις δραστηριότητες και το στρατηγικό σχεδιασμό της επιχείρησης
- Την εφαρμογή των σχεδίων
- Την αξιολόγηση κατά πόσο η επιχείρηση πέτυχε τους σκοπούς της

Στρατηγικός Σχεδιασμός

Ο στρατηγικός σχεδιασμός της επιχείρησης είναι το γενικό σχέδιο δράσης και ανάπτυξης της επιχείρησης. Τα κύρια σημεία του είναι :

1. Η ανάλυση των συνθηκών του περιβάλλοντος
2. Ο καθορισμός των αντικειμενικών σκοπών
3. Ο καθορισμός των στόχων της επιχείρησης, και του χρόνου υλοποίησης
4. Η διαμόρφωση της στρατηγικής της επιχείρησης

Υπάρχει τροποποίηση των σχεδίων της επιχείρησης, αν δεν γίνει επίτευξη των στόχων της.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιεί η Κοινωνική Επιχείρηση για στρατηγικό σχεδιασμό, είναι όμοια με την συμβατική επιχείρηση και είναι τα 4 Ps το προϊόν , η τιμή, η προώθηση και ο τόπος.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός της Κοινωνικής Επιχείρησης ασχολείται με εξειδικευμένα θέματα, όπως σε ένα προϊόν σε μία αγορά , και επιδιώκει πραγματοποίηση στόχων κοινωνικής προσφοράς.

Όργανα Διοίκησης

Τα όργανα που τη διοικούν την Κοινωνική επιχείρηση είναι τα ακόλουθα:

- Η Γενική Συνέλευση των μελών , η οποία αποτελεί το ανώτατο όργανο και οι αποφάσεις της εκφράζουν τη συλλογική βούληση.
- Το Διευθυντικό Όργανο ή Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο είναι αρμόδιο για τη διοίκηση και την εκπροσώπηση της οργάνωσης.
- Το Εποπτικό Συμβούλιο, του οποίου το καταστατικό ορίζει τις πράξεις για τις οποίες απαιτείται έγκριση του εποπτικού οργάνου ή της γενικής συνέλευσης προς το διευθυντικό όργανο ή το διοικητικό συμβούλιο.

Διαδικασία της λήψης αποφάσεων

Η διαδικασία της λήψης των αποφάσεων είναι μία σημαντική καθημερινή υποχρέωση για τα διοικητικά στελέχη της επιχείρησης. Τα διοικητικά στελέχη είναι υποχρεωμένα να προτείνουν εναλλακτικές λύσεις , στην περίπτωση που οι ληφθείσες αποφάσεις παρουσιάζουν κίνδυνο αποτυχίας. Στις Κοινωνικές Επιχειρήσεις η λήψη αποφάσεων είναι συλλογική απόφαση , βέβαια λαμβάνεται μέσα από την Διοίκηση των Κοινωνικών επιχειρήσεων, έτσι ώστε να μπορεί να ληφθεί η βέλτιστη απόφαση.

Τα στάδια της διαδικασίας της λήψης των αποφάσεων είναι τα ακόλουθα:

- Αναγνώριση του προβλήματος και απόφαση να ληφθεί κάποια λύση
- Καταγραφή όλων των δυνατών εναλλακτικών λύσεων
- Επιλογή της καλύτερης εναλλακτικής λύσης
- Υλοποίηση και εφαρμογή της απόφασης
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και καταγραφή επόμενης λύσης

Επιχειρηματικό Σχέδιο (business plan)

Το Επιχειρηματικό Σχέδιο (Business Plan) είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για κάθε επιχείρηση, ώστε να μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά και συνεχώς να βελτιώνει την απόδοσή της. Είναι ο καταστατικός χάρτης που περιέχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία με τα οποία καθορίζονται οι επιμέρους κινήσεις της επιχείρησης. Σκοπός του είναι η ανάλυση της παρούσας κατάστασης και οι κατευθυντήριες γραμμές για το πώς η επένδυση θα λειτουργήσει στην αγορά. Επίσης βοηθάει την επιχείρηση να μείνει συγκεντρωμένη στους στόχους της. Πρέπει να περιέχει την αποστολή , τους στόχους , το όραμα ,τους σκοπούς , και τις στρατηγικές της επιχείρησης.

Ένα Επιχειρηματικό Σχέδιο είναι χρήσιμο για μία μικρομεσαία επιχείρηση και συνεπώς για τις Κοινωνικές επιχειρήσεις γιατί :

- Οργανώνει την δομή της επιχείρησης
- Λαμβάνει αποφάσεις με βάση τους στόχους και την πολιτική της επιχείρησης
- Καταγράφει, αναλύει και κατανοεί της αγοράς και τον ανταγωνισμό
- Καταγράφει τις αδυναμίες
- Καταγράφει τις ευκαιρίες
- Καταγράφει την αγορά και τους πελάτες
- Καταγράφει την επίτευξη των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων
- Συμβάλει στην λήψη ή μη επιχειρηματικού δανείου

Το Επιχειρηματικό Σχέδιο αποτελείται από τέσσερις μεγάλες ενότητες:

- **Την Εσωτερική Ανάλυση** : η οποία περιγράφει τα χαρακτηριστικά *της επιχείρησης*(τον τύπο , το είδος, τις ευκαιρίες ανάπτυξης , το ωράριο , τους προμηθευτές κ.α.) , *των προϊόντων και των υπηρεσιών* (τι παράγει , τι πουλάει , τι ζήτηση έχει κ.α.),και *την επιλογή της τοποθεσίας*(τι χώρος χρειάζεται, αν καλύπτει τις ανάγκες της επιχείρησης ,υποδομές).
- **Την Εξωτερική Ανάλυση** : η οποία αναλύει *τον καταναλωτή* (τμηματοποίηση αγοράς, ανάγκες καταναλωτή και προσπάθεια κάλυψης), *τον ανταγωνισμό* (καταγραφή των ανταγωνιστών ,πλεονεκτήματα και αδυναμίες αυτών ,στρατηγικές) , *την αγορά* (ελκυστικότητα προϊόντος ,ανάπτυξη του και

υιοθέτηση της κατάλληλης στρατηγικής) , *του περιβάλλοντος* (ανάλυση της τεχνολογίας ,της οικονομίας και της βιομηχανίας του προϊόντος)

- **Την Επιλογή, τον προσδιορισμό και την υλοποίηση της στρατηγικής :**
αναλύει *την Στρατηγική των προϊόντων* (περιγραφή του προϊόντος και των χαρακτηριστικών του) , *το πλάνο marketing* (περιγραφή της θέσης που πρέπει να έχει η επιχείρηση , της συμπεριφοράς του καταναλωτή , του προϊόντος, της τιμής, της διανομής και της προώθησης του προϊόντος
- **Το Οικονομικό Πλάνο** : γίνεται παρουσίαση *του Ισολογισμού* (παρουσίαση της κατάστασης της επιχείρησης την συγκεκριμένη χρονική στιγμή), *της ανάλυσης των Χρηματοροών* (μέτρηση της ρευστότητα και της αποδοτικότητας της επιχείρησης), *της κατάστασης των Αποτελεσμάτων χρήσης* (παρουσίαση κερδών και ζημιών την συγκεκριμένη χρονική περίοδο), *break even analysis* (υπολογισμός του όγκου πωλήσεων έτσι ώστε το συνολικό κόστος της επιχείρησης να είναι ίδιο με το συνολικό της εισόδημα)

1.13 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η χρηματοδότηση μιας επιχείρησης είναι ένα απαραίτητο και σημαντικό στοιχείο για την λειτουργία της. Γίνεται από τα ίδια και ξένα κεφάλαια της επιχείρησης και από Δημόσια χρηματοδότηση. Συγκεκριμένα η επιχείρηση δίνει ιδιαίτερα μεγάλη έμφαση

στην αναζήτηση και στον εντοπισμό χρηματοδοτικών ευκαιριών , στην ανάλυση των κρατικών επιχορηγήσεων. , στην ανάλυση των τραπεζικών χρηματοδοτικών προϊόντων , και στην ανάλυση των λοιπών πηγών χρηματοδότησης.

Αναζήτηση και Εντοπισμός Χρηματοδοτικών Ευκαιριών

Η κάθε εταιρία προσπαθεί να επιλέξει τα κατάλληλα χρηματοδοτικά προϊόντα και ευκαιρίες , τα οποία θα καλύψουν ένα μέρος του επενδυτικού τομέα της επιχείρησης και θα συμβάλουν στο να επιτύχει την καλύτερη βιωσιμότητα της και τους οικονομικούς στόχους που έχει θέσει. Η περούσα χρηματοδοτική αγορά προσφέρει πολλές χρηματοδοτικές εναλλακτικές λύσεις για τις επιχειρήσεις. Η επιχείρηση θα πρέπει να επιλέξει τα κατάλληλα χρηματοδοτικά προγράμματα , μέσα από τραπεζικό δανεισμό , ιδία κεφάλαια, επιχορηγήσεις , από πιστώσεις κ.α., έτσι ώστε να ενισχύσει την επιχειρηματική της ζωή.

Κρατικές Επιχορηγήσεις

Οι κρατικές επιχορηγήσεις προσπαθούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της εταιρίας και της επιχειρηματικότητας, στην αύξηση της απασχόλησης, στην προστασία του περιβάλλοντος και στην τεχνολογική καινοτομία.

Οι ενισχύσεις που παρέχονται σε μια επιχείρηση και συγκεκριμένα σε Κοινωνική είναι :

- η κρατική επιχορήγηση (κάλυψη ενός μέρους από το δημόσιο)

- *η επιδότηση χρηματοδοτικής* μίσθωσης (κάλυψη μέρους των δόσεων για την απόκτηση καινούριου τεχνολογικού εξοπλισμού)
- *Η φορολογική απαλλαγή* (απαλλαγή στην καταβολή φόρου)
- *Η επιδότηση του κόστους της δημιουργούμενης απασχόλησης* (κάλυψη από το Δημόσιο για 2 έτη τμήματος του μισθολογικού κόστους)

Επίσης στις ενισχύσεις – επιχορηγήσεις που παρέχονται σε μια επιχείρηση περιλαμβάνονται τα επενδυτικά σχέδια στον πρωτογενή τομέα , στο δευτερογενή τομέα , στον τομέα του τουρισμού, και στον τριτογενή τομέα.

Πιο συγκεκριμένα έχει δημιουργηθεί και πρόγραμμα ανάπτυξης της γυναικείας επιχειρηματικότητας , στο οποίο δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι γυναίκες που δρουν ως ελεύθεροι επαγγελματίες ή δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά στους τομείς του εμπορίου , της μεταποίησης , του τουρισμού, των υπηρεσιών και των μεταφορών.

Η επιχείρηση που επιλέγεται να ακολουθήσει το πρόγραμμα γυναικείας επιχειρηματικότητας πρέπει να δραστηριοποιείται μέχρι το 2006, να μην βρίσκεται σε πτώχευση, να είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερη, να τηρεί βιβλία Β και Γ κατηγορίας , να είναι εγγεγραμμένη στο επιμελητήριο , και η γυναίκα σε μια επιχείρηση να κατέχει το 50 % του κεφαλαίου.

Το πρόγραμμα ανάπτυξης της γυναικείας επιχειρηματικότητας συμβάλει στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, στην στήριξη σε συνέδρια , στην δημιουργία workshop , στην διαφήμιση της επιχείρησης , και τεχνολογικό εξοπλισμό της . Η κρατική επιχορήγηση καλύπτει το 100% του εγκεκριμένου χρηματικού ποσού.

(www.mnec.gr)

Τραπεζικά Χρηματοδοτικά Προϊόντα

Σήμερα λόγω του ανταγωνιστικού κλίματος που επικρατεί στον τραπεζικό χώρο , οι τράπεζες προσφέρουν πολλά χρηματοδοτικά προϊόντα όπως :

- *τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης* (ενίσχυση της ρευστότητας της επιχείρησης , με σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο)
- *τα δάνεια για πάγιες επενδύσεις και εξοπλισμό* (ενίσχυση της επιχείρησης για δημιουργία ή επέκταση κτηρίων και απόκτηση τεχνολογικού εξοπλισμού)
- *η χρηματοδοτική μίσθωση* (μεσοπρόθεσμη χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων)
- *οι λογαριασμοί όψεως* (ευέλικτες χρηματικές συναλλαγές και υπεραναλήψεις) ,
- *οι υπεραναλήψεις* (βραχυπρόθεσμη επιχειρηματική πίστωση , η οποία αποτελεί την ακριβότερη μορφή χρηματοδότησης)
- *οι εγγυήσεις* (χρησιμοποίηση εγγυητικών επιστολών για δημιουργία επιχειρηματικών συμβάσεων)

Τέλος , πολλές τράπεζες προσφέρουν και μία σειρά άλλων προϊόντων, όπως εταιρικές πιστωτικές κάρτες, ομολογιακά δάνεια για μεγάλες επιχειρήσεις , δάνεια σε συνάλλαγμα, κοινοπρακτικά δάνεια που προέρχονται από περισσότερες της μιας τράπεζας από κοινού, κ.ά.

Λοιπές Πηγές Χρηματοδότησης

Στις λοιπές πηγές χρηματοδότησης ανήκουν :

- *οι Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών* (όταν οι επιχειρήσεις δεν μπορούν να εξασφαλίσουν κεφάλαια οι Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών παρέχουν χρηματοδότηση χωρίς εγγύηση μόνο με αντάλλαγμα την συμμετοχή τους στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης)
- *το Κεφάλαιο Επιχειρηματικών Συμμετοχών(Venture Capital)* (κεφάλαια τα οποία προσφέρονται σε εξελισσόμενες επιχειρήσεις από ιδιώτες επενδυτές, ασφαλιστικά ταμεία, ιδρυμάτων, εταιρείες, ξένους επενδυτές κ.τλ. Οι εταιρείες αυτές είναι συνήθως θυγατρικές τραπεζών και μπορεί να έχουν και τη μορφή Εταιρειών Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών)
- *το Ταμείο Εγγυοδοσίας μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (T.E.M.Π.Μ.Ε.)* (είναι ανώνυμη επιχείρηση και προσφέρει χρηματοδοτική υποστήριξη των επιχειρήσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ποσοστό 67%.)
- *οι μικροπιστώσεις* (προσφορά μικρού δανείου σε φτωχές επιχειρήσεις)
- *οι Κοινοί Ευρωπαϊκοί Πόροι για πολύ μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις , πρωτοβουλία Jeremie* (αποτελεί απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής , του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων με στόχο την βελτίωση και την διευκόλυνση της χρηματοδότησης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων)
- *το πρόγραμμα πλαίσιο για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία* (παροχή κονδυλίου για τα έτη 2007 έως 2013)
- *πρωτοβουλία gate2growth – πρόσβαση σε χρηματοδότηση* (χρηματοδοτική υποστήριξη από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την δικτύωση των επιχειρήσεων)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΑΓΟΡΑ

Στην παγκόσμια αγορά προωθείται ιδιαίτερα ο θεσμός της κοινωνικής οικονομίας γιατί προσφέρει αγαθά και υπηρεσίες που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των ανθρώπων και νέες θέσεις εργασίας. Στην Ευρώπη οι κοινωνικές επιχειρήσεις καλύπτουν επίσης δραστηριότητες που δεν μπορούν να καλυφθούν από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Ξεκίνησε την δεκαετία του 1970 και παρουσιάζει ραγδαία ανάπτυξη τα τελευταία 20 χρόνια. Σήμερα υπάρχουν 62.000 κοινωνικές επιχειρήσεις στην Βρετανία. Συγκεκριμένα την τελευταία δεκαετία στην Ευρώπη έχουν παρθεί ειδικά μέτρα για τις κοινωνικές επιχειρήσεις αναπτύσσοντας αναπτυξιακές επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Ορισμένα παραδείγματα παραθέτονται στην συνέχεια:

- Στη Μεγάλη Βρετανία έχει δημιουργηθεί η πρώτη μη κερδοσκοπική τράπεζα (Charity Bank) από φιλανθρωπικό ίδρυμα. Η τράπεζα χορηγεί δάνεια σε φορείς κοινωνικού-φιλανθρωπικού χαρακτήρα (βιολογική γεωργία, φροντίδα αλκοολικών, τοξικομανών κ.α.), τα δε κέρδη της επανεπενδύονται σε οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας.

- Η Deutsche Bank
- Η παγκόσμια τράπεζα γυναικών και η banka ethika στην Ιταλία
- Αλληλοβοηθητικά ταμεία ή αλληλοασφαλιστικές υγείας. Αυτές οι μορφές προβάλλονται ως εναλλακτικές των ασφαλιστικών εταιρειών, αρνούμενες τις οικονομικές διακρίσεις και την επιλογή κινδύνων.
- Η Actionaid και η Unicef μη κυβερνητική οργάνωση, με δραστηριότητες σε αρκετές χώρες του κόσμου, δανειοδοτεί φτωχά νοικοκυριά που στοχεύουν στην τοπική παραγωγική ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης.
- Η αλυσίδα καταστημάτων Body Shop, θεωρείται ότι εντάσσεται στο χώρο της εναλλακτικής οικονομίας, λόγω του γεγονότος ότι προμηθεύεται πρώτες ύλες από μονάδες κοινωνικής οικονομίας του «τρίτου κόσμου».
- Η Euro COOP, θεωρούμενη συνεταιριστική επιχείρηση, εντάσσεται στα πλαίσια της κοινωνικής οικονομίας.
- WWF, GREEN PEACE θεωρούνται επίσης οργανώσεις στα πλαίσια της κοινωνικής οικονομίας, σύμφωνα με τον ευρύ ορισμό που δώσαμε παραπάνω.
- Υπάρχουν και λειτουργούν αρκετά χρόνια διάφορα συστήματα τοπικών ανταλλαγών (SEL στη Γαλλία, LETS στην Αγγλία), εθελοντικών υπηρεσιών γειτονιάς, υπηρεσιών περιβάλλοντος, συλλογικής αποταμίευσης.

2.2 ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα οι δραστηριότητες του τομέα της κοινωνικής οικονομίας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες και γίνονται προσπάθειες ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια από διάφορους φορείς. Παρόλα αυτά υπάρχει έλλειψη ενός κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου , δύσκολη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων , και ανύπαρκτοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί.

Παρόλα τα προβλήματα στον τομέα των κοινωνικών επιχειρήσεων , στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια εμφανίζονται οι ακόλουθοι τύποι :

- οι συνεταιρισμοί γυναικών (αγροτουριστικοί ή αστικοί)
- οι αγροτικοί συνεταιρισμοί
- οι αστικοί συνεταιρισμοί, στους οποίους συμμετέχουν ειδικές κοινωνικές ομάδες πληθυσμού που αντιμετωπίζουν ανεργία
- οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί περιορισμένης ευθύνης για άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα Κοι.Σ.Π.Ε
- Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης όπου στόχος τους είναι η προώθηση της απασχόλησης σε βιώσιμες και παραγωγικές δραστηριότητες
- Τα ΝΠΔΔ καθώς και οι ειδικά πιστοποιημένοι φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες για άτομα με νοητική υστέρηση, αυτισμό κ.α. μπορούν να λειτουργήσουν ως προστατευμένα παραγωγικά εργαστήρια.
- Κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της EQUAL
- Πολιτιστικοί – Μορφολογικοί Σύλλογοι.
- Περιβαλλοντικές – Οικολογικές Οργανώσεις
- Εθελοντικές Οργανώσεις.

- ΕΠΕ και ΟΕ που πληρούν τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής οικονομίας.
- Οι επιχειρήσεις της αυτοδιοίκησης.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινωνικές επιχειρήσεις στη χώρα μας έχουν *νομοθετικό* και *χρηματοοικονομικό* χαρακτήρα

1. Απουσία νομοθετικού πλαισίου τόσο για τον τρίτο τομέα όσο και για τις κοινωνικές επιχειρήσεις η οποία λειτουργεί ανασταλτικά στην οργάνωση και ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας της «Κοινωνικής Επιχείρησης».
2. Απουσία νομοθετικού και χρηματοδοτικού πλαισίου για τις κοινωνικές επιχειρήσεις για εναλλακτικές πιστώσεις.
3. Απουσία κατάρτισης για την υποστήριξη των κοινωνικών επιχειρήσεων.
4. Ανεπαρκείς ρυθμίσεις στη διευκόλυνση της πρόσβασης στις κοινωνικές επιχειρήσεις των ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες εισόδου στην αγορά εργασίας.

2.3 ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις χωρίζονται στις παρακάτω κατηγορίες :

- Συνεταιρισμοί που σχετίζονται με τραπεζικές δραστηριότητες, τη γεωργική παραγωγή και το λιανικό εμπόριο.
- Ταμεία αλληλοβοήθειας που αναφέρονται στον τομέα των ασφαλειών και των δανείων.
- Οργανισμοί / ενώσεις / ιδρύματα / Κοινωνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον τομέα της υγείας και πρόνοιας, στον πολιτισμό,

περιβάλλοντος, στα ανθρώπινα δικαιώματα, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την έρευνα

Στην συνέχεια παραθέτω αναλυτικά τα μοντέλα των κοινωνικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα , έτσι ώστε να γίνουν κατανοητά τα χαρακτηριστικά τους και ο τρόπος δράσης τους.

Συνεταιρισμός

Ο συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που ενώνονται εθελοντικά για να ικανοποιήσουν τις κοινές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και τις φιλοδοξίες τους μέσω μιας από κοινού κύριας και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης και έχουν συνήθως εμπορικό χαρακτήρα. Ο συνεταιρισμός αποτελεί προσπάθεια των συνεταιριζόμενων μελών του να καταργήσουν ή να περιστείλουν τα υπερβολικά κέρδη των εκ διάμεσων κερδοσκόπων. Βέβαια δεν αποκλείεται και στο συνεταιρισμό η επιδίωξη και πραγματοποίηση κέρδους, αλλά αυτό δεν αποτελεί, όπως προαναφέρθηκε, την κύρια και άμεση επιδίωξη, γι αυτό και η διανομή των κερδών μπορεί να αποκλεισθεί με το καταστατικό. Αποτελεί επίσης έκφραση του συνεργατικού ιδεώδους γι αυτό και αντιμετωπίζεται ευνοϊκά από τις κυβερνήσεις των περισσότερων χωρών. Ο συνεταιρισμός θεωρείται προσωπική εταιρεία γιατί αποτελεί ένωση προσώπων και όχι ένωση κεφαλαίων. Θεωρείται ότι τα χαρακτηριστικά του είναι ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας του , το μεταβλητό του κεφαλαίου και το μεταβλητό του αριθμού των συνέταιρων.

Βασικά χαρακτηριστικά του συνεταιρισμού είναι τα ακόλουθα :

1. Η διαίρεση του κεφαλαίου σε “μερίδες”, το ύψους του οποίου καθορίζεται από τα ίδια τα μέλη
2. Συγκεκριμένοι όροι σύστασης και λειτουργίας
3. Η ορισμένη διάρκειά της
4. Ευθύνη των συνεταίρων όση το ύψος του εταιρικού μεριδίου
5. Η λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία πλέον του μισού του όλου αριθμού των εταίρων, ταυτόχρονα με την ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών, με δεδομένο η ψήφος του κάθε συνεταίρου είναι ισότιμη.
6. Η ύπαρξη δύο οργάνων, της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων και του προέδρου και του Δ.Σ.
7. Η δυνατότητα της ελεύθερης και εθελοντικής συμμετοχής και της απόσυρσης από την επιχείρηση
8. Η δίκαιη διανομή των οικονομικών αποτελεσμάτων. Τα κέρδη διατίθενται σύμφωνα με όσα ορίζει το καταστατικό της κάθε επιχείρησης, ενδεικτικά αναφέρουμε ότι αυτά μπορούν να επαναεπενδυθούν, να αποδοθούν στα μέλη ή να διατεθούν για υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού.
9. Ο Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους, διαμέσου μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.
10. Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης.
11. Τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους
12. Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Τους συνεταιρισμούς τους διακρίνουμε στις εξής κατηγορίες :

- Γεωργικούς και Αστικούς συνεταιρισμούς
- Παραγωγικούς, Καταναλωτικούς, Προμηθευτικούς και Πιστωτικούς
- Αναγκαστικούς και Ελεύθερους συνεταιρισμούς
- Ενώσεις συνεταιρισμών, Ομοσπονδία συν/σμών και Συνομοσπονδία συνεταιρισμών

(Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 34).

Σύσταση του Συνεταιρισμού

Η σύσταση του συνεταιρισμού απαιτεί τα ακόλουθα :

- Σύνταξη καταστατικού
- Έγκριση του καταστατικού από το αρμόδιο Υπουργείο
- Καταχώριση του στο μητρώο συνεταιρισμών

Το καταστατικό πρέπει να περιέχει την επωνυμία και το σκοπό του συνεταιρισμού, τη διάρκεια, την έδρα του και τον τρόπο διοικήσεως την ευθύνη των συνεταίρων, τον τρόπο και το χρόνο συντάξεως του Ισολογισμού και του πίνακα διάθεσης κερδών, τον τρόπο εισδοχής νέων μελών και απομακρύνσεως παλαιών και την αξία κάθε συνεταιριστικής μερίδας.

Τη βάση της εταιρικής ιδιότητας στο συνεταιρισμό αποτελεί η συνεταιριστική μερίδα δηλαδή το ελάχιστο ποσό συμμετοχής κάθε προσώπου Συνεταιριστική μερίδα είναι το ελάχιστο ποσό συμμετοχής κάθε προσώπου στο συνεταιρισμό. Κάθε συνεταίρος εγγράφεται για διαφορετικό αριθμό συνεταιριστικών μερίδων. Το κεφάλαιο του

συνεταιρισμού αποτελείται από τις συνεταιριστικές μερίδες και από τα δικαιώματα εγγραφής

Όργανα Διοίκησης

Ο συνεταιρισμός διοικείται από :

- α) την γενική συνέλευση (ανώτατο όργανο και αποφασίζει για όλα τα θέματα του συνεταιρισμού)
- β) το διοικητικό συμβούλιο το οποίο εκλέγεται από τη γενική συνέλευση (αποτελείται από πέντε τουλάχιστον μέλη που εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση .Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο, το γραμματέα και τον ταμία. Η διάρκεια της θητείας του Δ.Σ είναι τριετής. Το ΔΣ συνέρχεται σε τακτική συνεδρίαση μια φορά το μήνα και σε έκτακτη αν το συγκαλέσει ο πρόεδρος ή το ζητήσει το ένα τρίτο των μελών αλλά όχι λιγότερο από δύο μέλη.
- γ) το τριμελές εποπτικό συμβούλιο το οποίο επίσης εκλέγεται από την γενική συνέλευση (αποτελείται από τρία τουλάχιστον μέλη που εκλέγονται από τη Γενική συνέλευση. Το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να μετέχει και στο διοικητικό και στο εποπτικό συμβούλιο.)

Δραστηριότητες των συνεταιρισμών

- Η συγκέντρωση, συσκευασία, τυποποίηση, αποθήκευση, συντήρηση, μεταφορά και πώληση στο εσωτερικό της χώρας ή στο εξωτερικό προϊόντων οικιακής οικονομίας.

- Η ίδρυση και διαχείριση βιοτεχνίας των προϊόντων της οικιακής οικονομίας και οικοτεχνίας των μελών, η απόκτηση μηχανικού, τεχνικού εξοπλισμού και μέσων μεταφοράς για την εξυπηρέτηση των σκοπών του
  - Η απόκτηση κατά κυριότητα ή μίσθωση αστικών και αγροτικών ακινήτων για τη δημιουργία κάθε είδους τουριστικών εγκαταστάσεων
  - Η οργάνωση πρότυπης ή πειραματικής εκμετάλλευσης της οικιακής τέχνης
  - Η οργάνωση προώθησης των προϊόντων του Συνεταιρισμού
  - Η συνεργασία με ομοειδείς φορείς και επαγγελματίες κάθε είδους οργανώσεις και ιδιώτες για την προώθηση και πώληση των ιδίων προϊόντων και άλλων που προέρχονται από τρίτους
  - Η ίδρυση και συμμετοχή με άλλες επαγγελματικές επιχειρήσεις σε ενέργειες προώθησης της οικονομίας της περιοχής και των σκοπών του συνεταιρισμού
  - Η συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα και πρωτοβουλίες
  - Η διοργάνωση ημερίδων, συνεδρίων προώθησης των πολιτιστικών-οικονομικών και αγροτουριστικών παραγόντων ανάπτυξης
  - Η αξιοποίηση και ανάδειξη των παραδοσιακών επαγγελμάτων
  - Η οργάνωση βιολογικών καλλιεργειών για την παραγωγή οικολογικών προϊόντων και τη μεταποίηση αυτών (φαρμακευτικά φυτά κ.α)
  - Η δημιουργία και ανάπτυξη μελισσοκομίας, δένδροκομίας με σκοπό την πώληση προϊόντων την μετάλλαξη παραγόντων
  - Η μεταποίηση, τυποποίηση, παραγωγή και εκμετάλλευση αλιευτικών προϊόντων
  - Η προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (ορεινού και θαλάσσιου)
- (Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 38).*

Πλεονεκτήματα για τα μέλη

- Η συλλογική λειτουργία και συνυπευθυνότητα
- Ο επιμερισμός του επιχειρηματικού ρίσκου
- Η κατανομή των ευθυνών
- Ο εμπλουτισμός με την εμπειρία πολλών μελών
- Η ισοτιμία στις αποφάσεις (άτομο και ψήφος, άσχετα από τον αριθμό των μερίδων που κατέχει
- Οι δημοκρατικές διαδικασίες
- Η δημιουργία εισοδήματος

Φορολογική νομοθεσία

Ο συνεταιρισμός τηρεί τα βιβλία που προβλέπει η φορολογική νομοθεσία και επιπλέον

- Βιβλίο μητρώου των μελών
- Βιβλίο πρακτικών της Γενικής Συνέλευσης
- Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου
- Βιβλίο πρακτικών συνεδριάσεων του Εποπτικού Συμβουλίου.

Τα καθαρά κέρδη του συνεταιρισμού διατίθενται για το σχηματισμό τακτικών, έκτακτων και ειδικών αποθεματικών και για διανομή στους συνεταιίρους. Για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού παρακρατείται τουλάχιστον το ένα δέκατο των καθαρών κερδών χρήσης. Η παρακράτηση δεν είναι υποχρεωτική όταν το ύψος του αποθεματικού έχει εξισωθεί με τη συνολική αξία των συνεταιριστικών μερίδων. Το

μέρος των κερδών που δεν διανέμεται διατίθενται με απόφαση της Γ.Σ για τους σκοπούς του συνεταιρισμού. Τα παραπάνω βιβλία πριν από τη χρήση τους θα πρέπει να θεωρηθούν από τον ειρηνοδίκη της περιφέρειας που εδρεύει ο συνεταιρισμός.
(*Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 38*).

Γυναικείος συνεταιρισμός

Οι Γυναικείοι συνεταιρισμοί αποτελούν ενδεικτικό παράδειγμα κοινωνικών επιχειρήσεων στην ευρώπη και πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα οι Αγροτουριστικοί και οι Αστικοί συνεταιρισμοί παραγωγής ειδών εστίασης, γλυκών παραδοσιακών και βιολογικών προϊόντων και παροχής προνοϊακών και πολιτιστικών και τουριστικών υπηρεσιών ή προϊόντων.

Στην Ελλάδα λειτουργούν περί τις 120 γυναικείες αγροτουριστικές επιχειρήσεις, και συνεχίζουν να δημιουργούνται νέοι συνεταιρισμοί στην χώρα. Σε καταγραφή των γυναικείων Αγροτουριστικών Συνεταιρισμών που έγινε από τις κοινωνικές επιχειρήσεις «Κέντρα υποστήριξης γυναικείων και κοινωνικών επιχειρήσεων»-«TRADE HOUSES» DIONI II κ.π. EQUAL ά κύκλου στον Οδηγό προβολής προϊόντων και υπηρεσιών Γυναικείων συνεταιρισμών και κοινωνικών επιχειρήσεων, παρουσιάστηκε μία εξαιρετική ανάπτυξη και προοπτική αυτών (Trade Houses, 2005). Διάφορες έρευνες απέδειξαν πως οι γυναικείοι συνεταιρισμοί είναι βιώσιμοι και κερδοφόροι ,λόγω του ότι οι γυναίκες παρουσιάζουν εξαιρετικά σημαντικό επιχειρηματικό ζήλο. Μ' αυτόν τον τρόπο συμβάλουν στην τοπική οικονομική ανάπτυξη και ευρωστία.

Λόγοι δημιουργίας γυναικείων συνεταιρισμών

- **Οικονομικοί και επαγγελματικοί λόγοι**(Καταπολέμηση της γυναικείας ανεργίας , εργασία, αύξηση εισοδήματος, ασφαλιστικών και συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, δημιουργία ικανού εργατικού δυναμικού, δυνατότητα συμμετοχής στην τοπική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη)
- **Κοινωνικοί λόγοι** (ανάγκη για εμπλοκή στην κοινωνική επαφές και ασχολίες)
- **Προσωπικοί λόγοι**(αποκτηση αυτοπεποίθηση, συνεργασία,ανάπτυξη δεξιοτήτων
- **Λόγοι που σχετίζονται με το χαρακτήρα των κοινωνικών επιχειρήσεων**
- **Λόγοι που σχετίζονται με την παρεχόμενη εκπαίδευση τους**

Τομείς δραστηριοποίησης των γυναικείων συνεταιρισμών

- Ο αγροτουρισμος
- Η χειροτεχνία
- Η μεταποίηση ειδών διατροφής
- Η παραγωγή βιολογικών και τοπικών
- Η παραγωγή γλυκών και προϊόντων εστίασης
- Το catering (TRADE HOUSES DIONI II, 2005)

Πλεονεκτήματα των γυναικείων συνεταιρισμών

- Εργασία
- Έξτρα εισόδημα και βελτίωση της προσωπικής ζωής

- Εξασφάλιση χρηματοδοτήσεων από ευρωπαϊκά προγράμματα
- Κοινωνικοποίηση των μελών
- Επιμερισμός ρίσκου και ευθυνών στην επιχείρηση
- Αυτανάπτυξη και απόκτηση αυτοπεποίθησης
- Ανάπτυξη της κοινωνικότητας των γυναικών μέσω της κοινωνικής τους συναναστροφής
- Ανάπτυξη της συνεργασίας σε ομάδα και της απόκτησης κοινωνικών δεξιοτήτων
- Συνεχής εκπαίδευση
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων και δημιουργικότητας
- Απόκτηση επιχειρηματικής και επαγγελματικής συνείδησης και εμπειρίας
- Τοπική και οικονομική ανάπτυξη
- Ανάπτυξη τουρισμού και ανάδειξη τοπικών προϊόντων
- Δημιουργία εργατικού δυναμικού

Αδύνατα σημεία των γυναικείων συνεταιρισμών

- Έλλειψη ταμειακής ρευστότητας
- Πρόβλημα οργάνωσης ,διοίκησης και marketing
- Πρόβλημα στην προώθηση και στην διανομή των προϊόντων
- Την ανεπαρκή διαφήμιση
- Τα ζητήματα συσκευασίας, πιστοποίησης και τυποποίησης των προϊόντων
- Ανεπαρκή υποστήριξη του κράτους
- Μικρή υποστήριξη του οικογενειακού και κοινωνικού περιβάλλοντος
- Ανεπαρκή οικονομικά κεφάλαια

- Ελλιπής εκπαίδευση
- Αδυναμία λήψης δανείων
- Ελλιπής γνώση χρήσης των νέων τεχνολογιών

Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί αποτελούν την ραχοκοκαλιά της ελληνικής αγροτικής οικονομίας. Οι ελληνικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί παρόλα τα προβλήματα κατάφεραν να επιτύχουν σημαντικά αποτελέσματα. Τα προβλήματα των αγροτικών συνεταιρισμών είναι τα ακόλουθα:

1. Κομματικοποίηση και ανάμειξη του Κράτους στις εσωτερικές υποθέσεις των συνεταιρισμών
2. Έλλειψη συνεταιριστικής κουλτούρας στα πλαίσια της οικονομίας της αγοράς
3. Έλλειψη κρατικής πολιτικής για την ανάπτυξη υγιών συνεταιριστικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών
4. Έλλειψη συνεταιριστικής εκπαίδευσης
5. Ανυπαρξία ουσιαστικής έρευνας στα κρίσιμα και πιο ουσιαστικά οργανωτικά, χρηματοοικονομικά και διοικητικά προβλήματα των αγροτικών συνεταιρισμών

Δραστηριότητες του αγροτικού συνεταιρισμού

- Προμηθευτικές εργασίες (προμηθεύουν με γεωργικά αγαθά).
- Εμπορία γεωργικών προϊόντων (εμπορεύονται γεωργικά προϊόντα)
- Μεταποίηση γεωργικών προϊόντων (επεξεργασία των προϊόντων)
- Συνεταιρισμοί και αγροτική πίστη (ίδρυση πιστωτικού ιδρύματος για να καλύπτουν τις ανάγκες για κεφάλαιο)

Αστικοί Συνεταιρισμοί

Αστικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας, αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

Δραστηριότητες των αστικών συνεταιρισμών

- Καταναλωτικοί συνεταιρισμοί (προμηθεύουν με καταναλωτικά αγαθά)
- Συνεταιρισμοί Φαρμακοποιών (αγορά φαρμάκων)
- Πιστωτικοί συνεταιρισμοί και συνεταιριστικές τράπεζες
- Συνεταιρισμοί ηλεκτρολόγων και υδραυλικών

Κοινωνικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης (ΚΟΙΣΠΕ)

Ο Κοινωνικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, με περιορισμένη ευθύνη των μελών του, που θεσμοθετήθηκε με το Νόμο 2716/99. Είναι ιδιαίτερη μορφή συνεταιρισμού, γιατί είναι ταυτόχρονα παραγωγική και εμπορική μονάδα αλλά και Μονάδα Ψυχικής Υγείας. Η ανάπτυξη και η εποπτεία του Κοι.Σ.Π.Ε ανήκει στο Υπουργείο Υγείας και ασκείται από τη Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας.

Οι Κοι.Σ.Π.Ε ιδρύονται από 15 τουλάχιστον άτομα εκ των οποίων το 35% τουλάχιστον είναι άτομα με ψυχικές διαταραχές τα οποία χρειάζονται κοινωνική αποκατάσταση. Επίσης, ένα ποσοστό μελών που δεν υπερβαίνει το 45%, προέρχεται από άτομα που εργάζονται στο χώρο της ψυχικής υγείας και ένα 20% μπορεί να είναι άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Πέντε τουλάχιστον Κοι.Σ.Π.Ε. μπορούν να συστήσουν μία Ένωση Κοι.Σ.Π.Ε., ενώ παράλληλα προβλέπεται και η δυνατότητα σύστασης Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Κοινωνικών Συνεταιρισμών. Βασικός στόχος του Κοι.Σ.Π.Ε είναι η κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση και επαγγελματική ένταξη των ατόμων με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα, συμβάλλοντας στη θεραπεία τους και στην κατά το δυνατόν οικονομική τους αυτάρκεια.

Ο Κοι.Σ.Π.Ε αποτελεί το μόνο μέχρι σήμερα θεσμοθετημένο Μοντέλο Κοινωνικής Επιχείρησης στην Ελλάδα το οποίο :

- Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με περιορισμένη ευθύνη των μελών του, έχει εμπορική ιδιότητα και αποτελεί και Μονάδα Ψυχικής Υγείας .

- Έχει κοινωνικό σκοπό: Αποβλέπει στην κοινωνικο-οικονομική ενσωμάτωση και επαγγελματική ένταξη των ατόμων με σοβαρά ψυχοκοινωνικά προβλήματα .
- Εξασφαλίζει τη δημοκρατική συμμετοχή των μελών του στη λήψη αποφάσεων, στη διοίκηση του καθώς και στη διανομή των κερδών .
- Εμπεριέχει το στοιχείο της αλληλεγγύης τόσο μεταξύ των μελών όσο και μεταξύ των εργαζομένων.

(Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 36-41)

Μέλη του Κοι.Σ.Π.Ε.

Τα μέλη του Κοι.Σ.Π.Ε χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

- Άτομα με ψυχοκοινωνικά προβλήματα ηλικίας τουλάχιστον 15 ετών. Τα μέλη από την κατηγορία αυτή υποχρεωτικά πρέπει να συμμετέχουν με ποσοστό μεγαλύτερο ή ίσο του 35% (α΄ κατηγορία μελών).
- Εργαζόμενοι στο χώρο ψυχικής υγείας. Τα μέλη από την κατηγορία αυτή υποχρεωτικά πρέπει να συμμετέχουν με ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 45% (β΄ κατηγορία μελών).
- Δήμοι, Κοινότητες, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., άλλα φυσικά πρόσωπα, ιδιώτες. Τα μέλη από την κατηγορία αυτή υποχρεωτικά πρέπει να συμμετέχουν σε ποσοστό μικρότερο ή ίσο του 20% (γ΄ κατηγορία μελών).

Όργανα διοίκησης

Τα όργανα διοίκησης του Κοι.Σ.Π.Ε.:

- Η **Γενική Συνέλευση** : Αποτελεί το ανώτατο όργανο του συνεταιρισμού και αποφασίζει για κάθε θέμα, που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου ενώ έχει την εποπτεία και τον έλεγχο των οργάνων της διοίκησης. Η Γενική Συνέλευση είναι αυτή, που εκλέγει και τα υπόλοιπα δύο όργανα του συνεταιρισμού, το Διοικητικό Συμβούλιο και το Εποπτικό Συμβούλιο.
- Το **Διοικητικό Συμβούλιο**: αποτελείται από επτά τακτικά και επτά αναπληρωματικά μέλη, με την εξής σύνθεση: πέντε μέλη από τη β' και γ' κατηγορία μελών και δύο μέλη από την α' κατηγορία μελών. Η διάρκεια θητείας του είναι τριετής.
- Το **Εποπτικό Συμβούλιο**: Αν τα μέλη του συνεταιρισμού είναι περισσότερα από είκοσι, η Γενική Συνέλευση εκλέγει και Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από τρία μέλη, από τη β' και γ' κατηγορία μελών του Κοι.Σ.Π.Ε. Ο ρόλος του Εποπτικού Συμβουλίου είναι να ελέγχει τις πράξεις του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και την τήρηση των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Οικονομικοί Πόροι του Κοι.Σ.Π.Ε.

- Επιχορήγηση από τον Τακτικό Προϋπολογισμό ή το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα από την Ε.Ε. ή Διεθνείς Οργανισμούς).
- Χρηματοδότηση από Εθνικούς Οργανισμούς, το Πρόγραμμα Επενδύσεων, Αναπτυξιακά Προγράμματα, την Ε.Ε. ή Διεθνείς Οργανισμούς.
- Κληροδοτήματα, δωρεές και παραχωρήσεις περιουσιακών στοιχείων.

- Έσοδα από την άσκηση των δραστηριοτήτων του Κοι.Σ.Π.Ε.
- Έσοδα από την εκμετάλλευση περιουσιακών στοιχείων του Κοι.Σ.Π.Ε.

Οικονομικά, φορολογικά, επιχειρησιακά μέτρα διευκόλυνσης του Κοι.Σ.Π.Ε.

Η δημιουργία του Κοι.Σ.Π.Ε υποστηρίζεται από μέτρα που προβλέπονται ήδη από το νόμο και τα οποία είναι οικονομικά ,φορολογικά , και επιχειρησιακά .

(Στην ιστοσελίδα της Αναπτυξιακής Σύμπραξης “Συνεργία” www.e-synergy.gr γίνεται αναλυτική αναφορά στις διαδικασίες σύστασης και λειτουργίας των Κοι.Σ.Π.Ε).

Πλεονεκτήματα

- Ο συμμετοχικός και δημοκρατικός χαρακτήρας στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων
- Η επαγγελματική επανένταξη ψυχικά ασθενών
- Η δυνατότητα ανάπτυξης δράσεων για την κοινωνική επανένταξη ατόμων ψυχικά ασθενών και την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης
- Η σύνθεση των εταίρων εξασφαλίζει τη συμμετοχή των ψυχικά ασθενών στη λήψη αποφάσεων.
- Ο διττός ρόλος των ψυχικά ασθενών στον Κοι.Σ.Π.Ε: ως μέλη του και ως εργαζόμενοι, χωρίς το ένα να αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση του άλλου. Ο διττός αυτός ρόλος βασίζεται αλλά και ενισχύει την αλληλεγγύη τόσο μεταξύ των ψυχικά ασθενών, όσο και με τα υπόλοιπα μέλη του Συνεταιρισμού. Οι ασθενείς που μπορούν να εργαστούν στηρίζουν εμμέσως μέσω της συμμετοχής

τους στην παραγωγική διαδικασία τους ασθενείς που συμμετέχουν μόνο ως μέλη στον Κοι.Σ.Π.Ε. Από την άλλη, οι ασθενείς που είναι απλά μέλη, στηρίζουν εμμέσως αυτούς που εργάζονται, συμμετέχοντας στην αύξηση του συνεταιριστικού κεφαλαίου.

- Τα μέλη της κατηγορίας β', δεν αμείβονται από τον Κοι.Σ.Π.Ε αλλά από το φορέα ψυχικής υγείας, από τον οποίο προέρχονται
- Υπάρχει η δυνατότητα παραχώρησης χρήσης εγκαταστάσεων και εξοπλισμού από ψυχιατρικά και άλλα νοσοκομεία, μονάδες ψυχικής υγείας και άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.
- Ο Κοι.Σ.Π.Ε απαλλάσσεται από κάθε φόρο άμεσο, έμμεσο ή υπέρ τρίτων εκτός του Φ.Π.Α.
- Τα μέλη της α' κατηγορίας αμείβονται ανάλογα με την παραγωγικότητά τους και το χρόνο εργασίας τους και αν λαμβάνουν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας ή επίδομα πρόνοιας ή επίδομα επανένταξης ή οποιασδήποτε μορφής νοσήλιο ή παροχή, δεν χάνουν αυτές τις παροχές αλλά συνεχίζουν να τις εισπράττουν ταυτόχρονα και αθροιστικά με την αμοιβή τους στον Κοι.Σ.Π.Ε.

(Ε.Θ.Δ. κ.ο. και Υπ. Απασχόλησης, Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 36-41)

Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορι μένης Ευθύνης που υποστηρίχθηκαν στο πλαίσιο της Κ.Π. EQUAL ά κύκλου , Α.Σ. «ΣΥΝΕΡΓΙΑ »

- Κοι.Σ.Π.Ε. «Νέοι Ορίζοντες», Ψ.Ν. Κέρκυρας
- Κοι.Σ.Π.Ε. Ψ.Ν. Θεσσαλονίκης

- Κοι.Σ.Π.Ε. «Εν Ζην», Κ.Ψ.Υ. – Παράρτημα Αιγάλεω
- Κοι.Σ.Π.Ε. «Διάπλους», Ψ.Ν.Α. Αττικής
- Κοι.Σ.Π.Ε. Χανίων
- Κοι.Σ.Π.Ε. Το.Ψ.Υ. Χίου
- Κοι.Σ.Π.Ε. Ψ.Ν. Πέτρας Ολύμπου
- Κοι.Σ.Π.Ε. Κ.Ψ.Υ., Παράρτημα Πάτρας
- Κοι.Σ.Π.Ε. «Κλίμακα»

(Ε.Θ.Δ. κ.ο. και Υπ. Απασχόλησης, Οδηγός Ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 41)

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρία(Α.Μ.Κ.Ε.)

Οι Α.Μ.Κ.Ε, είναι εταιρίες, οι οποίες αποσκοπούν στην μη διανομή κερδών στους εταίρους κατά το τέλος της χρήσης. Τα κέρδη πρέπει να επανεπενδύονται στην εταιρεία, έτσι ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι της. Δύο ή περισσότεροι έχουν αμοιβαίως υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό, εκτός αν στο καταστατικό περιγράφεται η αστική εταιρία ως μη κερδοσκοπική. Οι εισφορές των εταίρων μπορούν να συνίστανται σε εργασία τους, σε χρήματα ή σε άλλα αντικείμενα, καθώς και σε κάθε άλλη παροχή. Οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι σε ίσες εισφορές Ο εταίρος αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, δεν έχει υποχρέωση να αυξήσει την εισφορά του, ούτε να τη συμπληρώσει, αν μειώθηκε εξαιτίας ζημιών μετά την πραγματοποίησή της. Ο εταίρος ευθύνεται μόνο για την επιμέλεια που δείχνει στις δικές του υποθέσεις. Ο εταίρος δεν δικαιούται να ενεργεί για δικό του ή ξένο λογαριασμό πράξεις αντίθετες με τα συμφέροντα της εταιρίας.

(Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 53- 56)

Όργανα διοίκησης

Η διοίκηση της εταιρίας ανήκει, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, σε όλους μαζί τους εταίρους. Για κάθε πράξη χρειάζεται η συναίνεση όλων των εταίρων. Αν κατά την εταιρική σύμβαση η απόφαση λαμβάνεται κατά πλειοψηφία, σε περίπτωση αμφιβολίας η πλειοψηφία υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των εταίρων.

Αν η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανατέθηκε σε έναν ή σε μερικούς από τους εταίρους, οι υπόλοιποι αποκλείονται από τη διαχείριση. Αν με την εταιρική σύμβαση η διαχείριση των υποθέσεων ανατέθηκε σε περισσότερους ή σε όλους τους συνεταίρους, με την έννοια ότι μπορεί και ο καθένας να ενεργεί μόνος, καθένας από τους λοιπούς διαχειριστές εταίρους μπορεί, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, να εναντιωθεί στην ενέργεια μιας πράξης πριν από την εκτέλεσή της. Απέναντι στους τρίτους η εναντίωση ενεργεί μόνο αν αυτοί συναλλάχτηκαν γνωρίζοντάς την.

Αν υπάρχουν περισσότεροι διαχειριστές εταίροι, ο καθένας τους δικαιούται να ενεργεί μόνος χωρίς τη συναίνεση των λοιπών ή παρά την εναντίωση κάποιου απ' αυτούς, αν πρόκειται για επείγον μέτρο από την παράλειψη του οποίου απειλείται σοβαρή ζημία της εταιρίας.

Ο εταίρος έχει δικαίωμα να παραιτηθεί από τη διαχείριση που του έχει ανατεθεί με την εταιρική σύμβαση μόνο για σπουδαίο λόγο. Κάθε εταίρος έχει δικαίωμα να ενημερώνεται αυτοπροσώπως για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, να εξετάζει τα βιβλία και τα έγγραφα, καθώς και να καταρτίζει περίληψη της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας. Αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη.

Οι εισφορές των εταίρων, ανήκουν σε όλους τους εταίρους κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός. Καθετί που ο διαχειριστής εταίρος απέκτησε στο όνομά του, αντιπροσωπεύοντας την εταιρία, έχει υποχρέωση να το καταστήσει κοινό όλων των εταίρων κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός. Οι υποχρεώσεις που γεννήθηκαν απέναντι σε τρίτους από τη διαχείριση ή την αντιπροσώπευση της εταιρίας βαρύνουν όλους τους εταίρους κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός. Οι απαιτήσεις μεταξύ των εταίρων από την εταιρική σύμβαση δεν μεταβιβάζονται.

(Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005)

Διαδικασίες διοίκησης

- Η διαίρεση του κεφαλαίου σε “μερίδες ” κάθε μία εκ των οποίων αποτελείται από εταιρικά μερίδια.
- Συγκεκριμένοι όροι δημοσιότητας κατά την ίδρυσή της αλλά και καθ’ όλη τη διάρκεια της ζωής της
- Η ορισμένη διάρκειά της
- Η περιορισμένη ευθύνη των εταίρων
- Η λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία πλέον του μισού του όλου αριθμού των εταίρων, που εκπροσωπούν πλέον του μισού του όλου εταιρικού κεφαλαίου

(Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005)

Το Μοντέλο κοινωνικής επιχειρηματικότητας της κοινωνικής δικαιοχρησίας

(SOCIAL FRANCHISING)

Πρόκειται για τη δημιουργία ενός δικτύου κοινωνικών επιχειρήσεων ,οι οποίες αποτελούν κοινές επιχειρήσεις των ιδρυτών τους στη βάση της ισοτιμίας, ενώ η δράση τους συντονίζεται από μία «μητρική» επιχείρηση. Η τελευταία καθοδηγεί και υποστηρίζει επιχειρηματικά τις υπόλοιπες κοινωνικές επιχειρήσεις, τις εφοδιάζει με συγκεκριμένα διακριτικά χαρακτηριστικά, προωθεί τα προϊόντα τους σε ενιαίο δίκτυο πωλήσεων και εφαρμόζει κοινή στρατηγική ανάπτυξης.

Το μοντέλο αφορά στη δημιουργία δικτύου κοινωνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν με το σύστημα της κοινωνικής δικαιόχρησης (social franchising). Τα μέλη του δικτύου δικαιόχρησης (μητρική επιχείρηση - δικαιοπάροχος φορέας και νέες επιχειρήσεις - δικαιοδόχοι φορείς) συγκροτούνται με τη μορφή της Εταιρείας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.). Η κατεύθυνση για τον δικαιοπάροχο είναι να μετεξελιχθεί αργότερα σε ανώνυμη εταιρεία.

Τα προϊόντα και οι υπηρεσίες των επιχειρήσεων του δικτύου κοινωνικής δικαιόχρησης εμπίπτουν συνολικά στον τομέα των βιολογικών, παραδοσιακών και εναλλακτικών προϊόντων.Οι νέες αυτές κοινωνικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν ενιαίο όνομα, ενιαία επιχειρηματική τεχνογνωσία, ενιαία διαφήμιση, ενιαίο σύστημα προμηθειών, χρηματοδοτήσεων κλπ., ώστε να αντιμετωπίζουν ευκολότερα τις συνήθεις δυσκολίες που προκύπτουν στις επιχειρήσεις νέων, και συνεπώς να αυξήσουν στο μέγιστο βαθμό τις πιθανότητες επιτυχίας τους.

Οι επιχειρηματικοί στόχοι στην περίπτωση αυτή έχουν κοινωνικό χαρακτήρα, αφού προωθείται η συνεταιριστική επιχειρηματικότητα νέων με ελλιπή προσόντα και ατόμων με κινητικές δυσκολίες, στους οποίους δίνεται η δυνατότητα να

αναπτύξουν το δυναμικό τους, να επιμορφωθούν και να καλλιεργήσουν επιχειρηματική κουλτούρα.

Σύμφωνα με το σχεδιασμό του δικτύου κοινωνικής δικαιοχρησίας, κάθε μία από τις επιχειρήσεις θα έχει ίσο μερίδιο στη μητρική επιχείρηση δικαιοπαροχής. Έτσι, η επιχείρηση δικαιοπαροχής θα ανήκει ισότιμα σε όλα τα μέλη του δικτύου, προωθώντας με τον τρόπο αυτό την ελαχιστοποίηση του επιχειρηματικού κινδύνου στις κοινωνικές επιχειρήσεις - δικαιοδόχους, αλλά και τη βιωσιμότητά τους, δεδομένου ότι σε περίπτωση που κάποια επιχείρηση χρειαστεί κεφαλαιακή υποστήριξη, θα μπορεί να την έχει μέσω της συμμετοχής της στον δικαιοπάροχο φορέα.

(Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005, σελ. 56-60).

Όργανα διοίκησης

Κάθε κοινωνική επιχείρηση του δικτύου είναι αυτοδιαχειριζόμενη και βασίζεται σε συμμετοχικές διαδικασίες τόσο διοίκησης όσο και λήψης αποφάσεων. Έτσι, σε κάθε επιχείρηση οι αποφάσεις λαμβάνονται πλειοψηφικά από το σύνολο των εταίρων. Οι αποφάσεις αυτές λαμβάνονται σε κεντρικό επίπεδο, από τη γενική συνέλευση των εκπροσώπων των επιχειρήσεων του δικτύου. Κάθε επιχείρηση του δικτύου είναι όπως προαναφέραμε αυτοδιαχειριζόμενη. Η διοίκηση είναι αυτόνομη. Ταυτόχρονα η ανάπτυξη και βιωσιμότητα κάθε κοινωνικής επιχείρησης του δικτύου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ισόρροπη ανάπτυξη και των υπόλοιπων. Πρόκειται για ένα μεικτό σύστημα διοίκησης. Όσον αφορά στο ζήτημα της διανομής των κερδών, κάθε κοινωνική επιχείρηση - δικαιοδόχος διανέμει τα κέρδη της ισομερώς στους εταίρους της με βάση το ποσοστό τους, το οποίο είναι ίσο για όλους.

Παραδείγματα στα πλαίσια της κ.π. EQUAL ά κύκλου

Στο πλαίσιο του έργου δημιουργήθηκε η Μητρική Εταιρεία(ΠΕΙΡΑΝ Ε.Π.Ε.) η οποία έχει τον κλασικό ρόλο του μητρικού φορέα σε ένα δίκτυο δικαιοπαροχής με μέλη κοινωνικές επιχειρήσεις. Το δίκτυο επεκτείνεται και λειτουργεί με το σύστημα **δικαιόχρησης**, με δικαιοδόχους φορείς τρεις νέες κοινωνικές επιχειρήσεις νέων (ΠΕΙΡΑΝ ΙΩΑΝΝΙΝΑ Ε.Π.Ε. – Βιολογικά και Παραδοσιακά Προϊόντα, ΠΕΙΡΑΝΑΓΡΙΝΙΟ Ε.Π.Ε.– Βιολογικά και Παραδοσιακά Προϊόντα, ΠΕΙΡΑΝ ΣΠΑΡΤΗ Ε.Π.Ε. – Βιολογικά και Παραδοσιακά Προϊόντα), ενώ βρίσκονται σε φάση και διαδικασίες ίδρυσης 5 κοινωνικές επιχειρήσεις (δικαιοδόχοι) (ΠΕΙΡΑΝ ΠΑΤΡΑ Ε.Π.Ε., ΠΕΙΡΑΝ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ Ε.Π.Ε., ΠΕΙΡΑΝ ΣΑΜΟΣ Ε.Π.Ε., ΠΕΙΡΑΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ Ε.Π.Ε. και ΠΕΙΡΑΝ ΛΕΩΝΙΔΙΟ Ε.Π.Ε.).

Πλεονεκτήματα

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει το μοντέλο της κοινωνικής δικαιόχρησης προσφέρει είναι τα ακόλουθα:

- Διασφαλίζει την επιχειρηματική λειτουργία και την υποστήριξη των επιχειρήσεων ακόμα και σε περιόδους κάμψης της οικονομικής τους αποδοτικότητας.
- Δημιουργεί ένα πλέγμα επιχειρηματικής συνεργασίας και αμοιβαιότητας μεταξύ των επιχειρήσεων του δικτύου.

- Τα πεδία οικονομικής δραστηριότητας που περιλαμβάνει παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση στην εγχώρια αγορά και διαθέτουν σε σημαντικό βαθμό ποιοτικό χαρακτήρα
- Η λειτουργία της μητρικής επιχείρησης δημιουργεί τις προϋποθέσεις κεντρικής υποστήριξης και χάραξης ενιαίας στρατηγικής και marketing, με αποτέλεσμα τη μεγιστοποίηση της προοπτικής βιωσιμότητας και επεκτασιμότητας των επιχειρήσεων.
- Η επιλογή για πρόβλεψη ίσων μεριδίων των δικαιοδόχων στον δικαιούχο φορέα, αλλά και ίσων μεριδίων στη διανομή των κερδών εκφράζεται με δίκαιο και ανακατανομικό τρόπο στη λειτουργία του δικτύου.

Καινοτομία

Η καινοτομία λοιπόν του μοντέλου έγκειται στη μεταφορά της επιτυχημένης επιχειρηματικής πρακτικής της δικαιόχρησης (franchising), από το πεδίο της ελεύθερης αγοράς στο χώρο της κοινωνικής οικονομίας, με όρους και προϋποθέσεις που εγγυώνται τον κοινωνικό προσανατολισμό ενός έργου, στην κατεύθυνση της άρσης των ανισοτήτων πρόσβασης στην αγορά εργασίας που αντιμετωπίζει η ομάδα - στόχος. Γενικότερα, το μοντέλο της Κοινωνικής Δικαιόχρησης (social franchising), όσον αφορά στη δημιουργία βιώσιμων κοινωνικών επιχειρήσεων, θεωρείται πως μπορεί να συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, αξιοποιώντας παράλληλα τα ιδιαίτερα πολιτιστικά και παραδοσιακά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής.

(Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005)

Σκοπός και δραστηριότητες του δικαιούχου φορέα

- Η λειτουργία επιχειρήσεως χονδρικής εμπορίας παραδοσιακών, βιολογικών και εναλλακτικών προϊόντων, η παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικού και υποστηρικτικού χαρακτήρα σε θέματα παραγωγής και τυποποίησης των παραπάνω προϊόντων, καθώς και η παροχή πάσης φύσεως υπηρεσιών σε θέματα πολιτιστικού και τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Η δημιουργία δικτύου επιχειρήσεων, μέσα από το οποίο θα πραγματοποιείται η διάθεση των προϊόντων και η παροχή των προαναφερθέντων υπηρεσιών.
- Η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για το σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης ποιότητας, περιβάλλοντος, περιλαμβανομένων των θεμάτων υγιεινής και ασφάλειας στα πλαίσια του HACCP.
- Η παροχή επιχειρηματικών και διαχειριστικών συμβουλών και συμβουλών διαχείρισης (management), οι υπηρεσίες οικονομικών και εμπορικών πληροφοριών, οι μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας, η παροχή συμβουλών σε θέματα γενικής διαχείρισης, οι υπηρεσίες σχεδιασμού διάρθρωσης ή αναδιάρθρωσης επιχείρησης, οι υπηρεσίες διαδικασιών ίδρυσης επιχείρησης, η παροχή συμβουλών σε θέματα οικονομικής διαχείρισης στα μέλη του δικτύου επιχειρήσεων.
- Οι υπηρεσίες εκπαίδευσης και διεξαγωγής σεμιναρίων επιμόρφωσης στελεχών επιχειρήσεων, οι υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων, οι υπηρεσίες εκπαίδευσης μέσω υπολογιστή στα μέλη του δικτύου επιχειρήσεων.

Σκοπός και δραστηριότητες των δικαιούχων

- Η λειτουργία επιχειρήσεως χονδρικής και λιανικής εμπορίας παραδοσιακών, βιολογικών και εναλλακτικών προϊόντων
- Η παραγωγή και τυποποίηση των παραπάνω προϊόντων καθώς και κάθε άλλος συναφής ή παρεμφερής σκοπός με τους ανωτέρω αναφερόμενους.
- Η διοργάνωση εκδηλώσεων (όπως εκθέσεων, φεστιβάλ, προβολών, πολιτιστικών εργαστηρίων κ.τλ.) για την ανάδειξη των τοπικών πολιτιστικών και τουριστικών χαρακτηριστικών της περιοχής, καθώς και η παροχή κάθε μορφής υπηρεσίας τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Το μοντέλο κοινωνικής επιχειρηματικότητας της Θερμοκοιτίδας των Επιχειρήσεων (BUSINESS INCUBATOR)

Η ιδέα της θερμοκοιτίδας των επιχειρήσεων ξεκίνησε κατά την διάρκεια του 1980 στην Αμερική και το Ηνωμένο Βασίλειο και εξαπλώθηκε στην Ευρώπη, όπου προωθήθηκε από την περιφερειακή πολιτική ως μέσο υποστήριξης για την επιχειρησιακή ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (E.U.)

Για να αναπτυχθεί η νέα αυτή πολιτική η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιούργησε *Επιχειρησιακά Κέντρα Καινοτομιών* (B.I.C.: Business Innovation Centers) σαν ιδέα αντικειμένου διοίκησης. Η E.U. B.I.C. είναι ένα μέσο που παρέχει βοήθεια και συμβουλή, μπορεί επίσης να προωθήσει πολιτικές για επιχειρηματικότητα και

οικονομική ανάπτυξη υποστηρίζοντας την δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή καινοτομιών και αναδιοργάνωση των ήδη ενεργών μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Κάθε νέο-ιδρυθείσα επιχείρηση έχει τον δικό της εξοπλισμένο χώρο. Η νέα επιχείρηση πρέπει να πληρώσει ενοίκιο για τους χώρους και τον εξοπλισμό. Αν και τα ποσά αυτά είναι χαμηλότερα από ότι θα ήταν στην έξω αγορά.

Μερικές από τις παρεχόμενες υπηρεσίες είναι οι ακόλουθες:

- Κοινή επαγγελματική στέγη
- Επαγγελματικές συμβουλές
- Υπηρεσίες
- Υπηρεσίες μέσω διαδικτύου
- Συμβουλευτική
- Διοικητικές υπηρεσίες
- Νομική υποστήριξη
- Ποιοτική έρευνα
- Συμβουλές στρατηγικής
- Επιτυχημένες υπηρεσίες βάσης δεδομένων
- Αίθουσες συνεδριάσεων και συνεδρίων πρακτική άσκηση
- Marketing
- Χώροι στάθμευσης
- Λογιστήρια
- Φύλαξη, καθαρισμός, συντήρηση κτιρίων
- Ταχυδρομικές υπηρεσίες
- Χρηματοδότηση με αρχικό κεφάλαιο

- Χώρο στη θερμοκοιτίδα, κάτω από συνθήκες ευέλικτες και οικονομικά προσιτές με δυνατότητα επέκτασης
- Κοινές υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένης γραμματειακής υποστήριξης
- Έμπρακτη διοικητική βοήθεια και παροχή συμβουλών
- Προγραμματισμένες επαφές με σημαντικές επιχειρήσεις τεχνικής υποστήριξης
- Υπηρεσίες δικτύωσης
- Υπηρεσίες μεταγενέστερης υποστήριξης και αναζωογόνησης

Οι θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων (incubators) λειτουργούν ως καταλύτης κατά τη διαδικασία σύστασης και ανάπτυξης εταιρειών. Αναλαμβάνουν νέες εταιρείες (incubatees), τις οποίες βοηθούν να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν στο αρχικό στάδιο λειτουργίας τους.

Κύριος στόχος του μοντέλου κοινωνικής επιχειρηματικότητας της θερμοκοιτίδας είναι η δημιουργία επιτυχημένων επιχειρήσεων, που κατά την αποχώρησή τους από τη θερμοκοιτίδα θα είναι οικονομικά βιώσιμες και αυτοδύναμες. Είναι χώροι προσωρινοί εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων, αποτελούν ιδιοκτησία κρατικών ή ιδιωτικών φορέων και ενσωματώνονται σταδιακά σε μεγαλύτερους οργανισμούς (όπως Τεχνολογικά Πάρκα).

Η χρονική περίοδος της θερμοκοιτίδας για μια ατομική επιχείρηση διαρκεί από 3 έως 5 χρόνια. Όταν η περίοδος αυτή τελειώσει, η επιχείρηση θα πρέπει να εγκαταλείψει τους χώρους της εταιρείας και να μεταφερθεί σε άλλο νέο χώρο. Υιοθετώντας ένα νέο ξεκίνημα οι θερμοκοιτίδες ζητούν μια ποσοτική αναφορά από την νέα επιχείρηση.

Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται οι παρακάτω θερμοκοιτίδες επιχειρηματικότητας:

1. IVen της Εθνικής Επιχειρηματικών Συμμετοχών ΑΕ
2. I4G (incubator for Growth) της Ευρωσύμβουλοι ΑΕ
3. Θερμοκοιτίδα Χανίων του Ελληνικού Οργανισμού Μικρο Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας

Καινοτομία

Το μοντέλο κοινωνικής επιχειρηματικότητας της Θερμοκοιτίδας Επιχειρήσεων έρχεται να αντιμετωπίσει το κεντρικό πρόβλημα των διακρίσεων και ανισοτήτων που βιώνουν οι άνεργοι/ες που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματικές δραστηριότητες μέσω της ανάπτυξης και της εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου πιλοτικού μοντέλου ενίσχυσης πρωτοβουλιών επιχειρηματικότητας.

Ειδικότερα, η δημιουργία ενός θεματικού πάρκου εντάσσεται στη δυνατότητα που έχουν οι τοπικές αρχές να παράσχουν συγκεκριμένες υπηρεσίες στους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής τους - συμπεριλαμβανομένων των ανέργων, των επιχειρηματιών, των εμπόρων και των καταναλωτών σε έναν οργανωμένο, ευχάριστο και φιλικό προς τον χρήστη χώρο.

Προβλήματα – Δυσκολίες

- Αθέτηση υποχρεώσεων της συνεργαζόμενης Δημοτικής Αρχής για την υλοποίηση των κύριων Υποέργων του Έργου που αφορούσαν τη δημιουργία Θεματικού πάρκου Βιολογικών και Παραδοσιακών Προϊόντων τα οποία είχε αναλάβει

- Προβλήματα στην ανεύρεση καταρτιζόμενων οι οποίοι θα παρακολουθούσαν το αντίστοιχο πρόγραμμα κατάρτισης και θα ίδρυσαν τις 15 επιχειρήσεις, όσο και στην περαιτέρω πορεία εμπλοκής του στην ίδρυση της επιχείρησης
- Δυσκολίες σε επίπεδο χρηματοδότησης και εξεύρεσης πόρων με καταληκτική προοπτική τη βιωσιμότητα του παρόντος
- Έλλειψη ενός **συντονιστικού οργάνου**, αρμοδίου για την ουσιαστική αναζήτηση πόρων και επιχορηγήσεων από φορείς δημόσιους ή ιδιωτικούς
(*Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων, 2005*)

Εταιρία Λαϊκής Βάσης (Ε.Λ.Β.)

Οι εταιρίες Λαϊκής Βάσης εμφανιστήκαν με την ίδρυση της Α.Ν.Ε.Κ. στα Χανιά την 1/4/1967 , και διέπονται με τον νόμο 2190/1920.

Ως φορείς συλλογικής οικονομικής δραστηριότητας, παρότι διέπονται από το νόμο περί ανώνυμων εταιρειών, το καταστατικό τους περιορίζει τον άκρατο κεφαλαιουχικό χαρακτήρα της ανώνυμης Εταιρείας .Η Ε.Λ.Β. παρουσιάζει υψηλή κοινωνική ευθύνη ως προς τους καταναλωτές των αγαθών και υπηρεσιών τους, και απασχόληση του τοπικού εργατικού δυναμικού.

Οι Ε.Λ.Β. αναπτύχθηκαν ικανοποιητικά στο τομέα της ακτοπλοΐας, συνέβαλαν στην τοπική ανάπτυξη του τουρισμού , και της απασχόλησης , προσφέροντας εισόδημα στο τοπικό ανθρώπινο δυναμικό.

Ιδρύματα

Τα ιδρύματα είναι μία πιο ευρεία ομάδα από τα σωματεία. Ανήκουν στον τρίτο τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας, γιατί είναι φορείς με δικές τους πηγές χρηματοδότησης και διαθέτουν αυτούς τους πόρους κατά βούληση για σχέδια ή δράσεις κοινωφελούς χαρακτήρα. Είναι εντελώς ανεξάρτητα από κυβερνήσεις ή άλλες δημόσιες αρχές και διοικούνται από ανεξάρτητα διοικητικά συμβούλια.

Τομείς δραστηριότητας των ιδρυμάτων

- Παροχή υπηρεσιών (κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης, κατάρτισης, ενημέρωσης, παροχής συμβουλών ή άλλα είδη υποστήριξης)
- Άσκηση πίεσης (υποστηρίζουν ένα σκοπό ή μία ομάδα, με απώτερο σκοπό τον επηρεασμό της κοινής γνώμης)
- Ομάδες αλληλοβοήθειας (άτομα με κοινά ενδιαφέροντα ή ανάγκες που συμμετέχουν σε αυτές προσφέροντας βοήθεια, ενημέρωση, υποστήριξη και συνεργασία)
- Υποστήριξη και συντονισμός (συντονισμός δραστηριοτήτων των οργανώσεων που απασχολούνται σε έναν τομέα ή παρέχουν ενημέρωση και υποστήριξη)

Επιχειρήσεις της αυτοδιοίκησης

Η Αυτοδιοίκηση μπορεί να δημιουργεί δικές της επιχειρήσεις ή να μετέχει σε επιχειρήσεις που συνιστά με άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα ή σε επιχειρήσεις που

υπάρχουν για την εκτέλεση έργων ή παραγωγή αγαθών ή υπηρεσιών με σκοπό την οικονομική εκμετάλλευση αυτών, προς όφελος των τοπικών κοινωνιών και την πραγματοποίηση εσόδων και διέπεται από το Π.Δ. 410/95

Μορφές των επιχειρήσεων της αυτοδιοίκησης

- Αμιγείς δημοτικές, κοινοτικές και διαδημοτικές, δικοινοτικές επιχειρήσεις
- Συνεταιριστικές επιχειρήσεις
- Δημοσυνεταιριστικές Ανώνυμες Εταιρείες
- Ανώνυμες Εταιρείες Λαϊκής Βάσης .
- Ανώνυμες Εταιρείες και ΕΠΕ από Φορείς Τ.Α.
- Ανώνυμες Εταιρείες από Φορείς Τ.Α. σε συνεργασία με φορείς του Δημοσίου
- Κοινοπραξίες

2.4 ΚΟΙΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΟΝΤΕΛΩΝ

Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτών των Κοινωνικών επιχειρήσεων είναι το γεγονός ότι δημιουργούνται από τις κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες των μελών τους με σκοπό την αντιμετώπιση τους .Καλύπτουν ανάγκες που δεν μπορεί να καλύψει ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας. Ο σκοπός τους δεν είναι η απόδοση του κεφαλαίου αλλά η επανεπένδυση του. Δημιουργούνται από αυτούς και για αυτούς που έχουν ανάγκη .Η διοίκηση τους γίνεται με βάση την κοινή αρχή «ένα μέλος μια ψήφος» και έχουν δημοκρατικό χαρακτήρα. Υπάρχει άμεση συμμετοχή των εργαζομένων στις αποφάσεις

τις επιχειρήσεις. Στηρίζονται στην εθελοντική συμμετοχή των εργαζομένων και είναι καινοτόμες και ευέλικτες.

2.5 ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

Παρόλο το σημαντικό έργο που προσφέρουν οι κοινωνικές επιχειρήσεις στην κοινωνία με την καταπολέμηση της ανεργίας και την τοπική ανάπτυξη, στην Ελλάδα δεν είναι ακόμα αναπτυγμένες όπως στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, λόγω της άγνοιας και της αδιαφορίας του Ελληνικού κράτους.

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα έχουν αναπτυχθεί δυο τομείς σημαντικά στην χώρα μας και αυτοί είναι οι αγροτικοί και γυναικείοι συνεταιρισμοί και οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί περιορισμένης ευθύνης.

Στην συνέχεια παραθέτω αναλυτικά ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα από τον ελληνικό χώρο, αναφέροντας τη δραστηριότητά τους και την μέχρι τώρα εξέλιξή τους :

1. Συνεταιρισμός υποδηματοποιίας Βόλου «Ορίζοντες»
2. Συνεταιρισμός «Πυξίδα»
3. Η διαδικασία του μετασχηματισμού των προστατευμένων εργαστηρίων του ψυχιατρικού νοσοκομείου Πέτρας Ολύμπου σε ΚοιΣΠΕ.
4. Κοινωνική Συνεταιριστική Οργάνωση «ΕΔΡΑ», Αθήνα

5. Δίκτυο υπηρεσιών για την απασχόληση «φτιάχτο μαζί μας», κέντρο Ψυχικής Υγιεινής Αιγάλεω
6. Αστικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης για την Ψυχοκοινωνική και Επαγγελματική Αποκατάσταση Νέων με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα «Η ΕΙΚΟΝΑ»
7. Κέντρο Κοινωνικού Διαλόγου «Πρόσωπο με Πρόσωπο», Αθήνα
8. Κοινωνική Επιχείρηση Horizon
9. Εταιρία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας Συνεργείο Γενικών Καθαρισμών «Ο Νοικοκύρης»

1. Συνεταιρισμός υποδηματοποιίας Βόλου «Ορίζοντες»

Ο Συνεταιρισμός «Ορίζοντες» έχει έδρα στον Βόλο και δραστηριοποιείται στη παραγωγή του νοσοκομειακού παπουτσιού. Λειτουργεί ως αστικός συνεταιρισμός περιορισμένης ευθύνης των μελών του με την υποστήριξη του Γενικού Νομαρχιακού Νοσοκομείου Βόλου (Γ.Ν.Ν.Β.) και του Κέντρου Ψυχικής Υγείας (Κ.Ψ.Υ.).

2. Συνεταιρισμός «Πυξίδα»

Ο Συνεταιρισμός Δραστηριοτήτων «Πυξίδα» έχει έδρα στην Καλλιθέα και είναι ένας αστικός συνεταιρισμός περιορισμένης ευθύνης των μελών του, που δημιουργήθηκε το 2000. Ουσιαστικά αποτελεί εξέλιξη του Συνεταιρισμού «Αυγερινός» που λειτουργεί από το 1993 και υποστηρίζεται από την Εταιρία Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Ψυχικής Υγείας.

Πρόκειται για ένα μεικτό συνεταιρισμό που αποτελείται από άτομα της κοινότητας, επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων και ΑΜΕΑψ, σε ποσοστά σύμφωνα με το νόμο των ΚοιΣΠΕ.

Δραστηριοποιείται σε δύο τομείς:

- στον τομέα λιανικής πώλησης, με κατάστημα ειδών δώρων
- στον τομέα της χονδρικής πώλησης όπου τα μέλη συμμετέχουν κατά 80% στην κατασκευή και παραγωγή μελισσοκεριών, φωτιστικών λαμπών, κοσμημάτων και διαφόρων εποχιακών μικροκατασκευών, αντικείμενα με τα οποία ο συνεταιρισμός συμμετέχει σε μεγάλες εμπορικές εκθέσεις.

3.Η διαδικασία του μετασχηματισμού των προστατευμένων εργαστηρίων του ψυχιατρικού νοσοκομείου Πέτρας Ολύμπου σε ΚοιΣΠΕ

Το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Πέτρας Ολύμπου (Ψ.Ν.Π.Ο.) βρίσκεται στο χωριό Πέτρα, 25χλμ. μακριά από την πόλη της Κατερίνης, στους πρόποδες του Ολύμπου. Υπήρξε ένα από τα μεγαλύτερα Ψυχιατρικά Νοσοκομεία στην Ελλάδα (με 350 κρεβάτια στα μέσα της δεκαετίας του 80), ενώ σήμερα νοσηλεύονται 104 άτομα. Ωστόσο, βάση της Ψυχιατρικής Μεταρρύθμισης προγραμματίζεται στις αρχές του 2004, το οριστικό του κλείσιμο.

Στο Ψ.Ν.Π.Ο. λειτουργούν τα παρακάτω προγράμματα Επαγγελματικής Αποκατάστασης και Επανάταξης σαν προστατευμένα εργαστήρια.

- Ταβέρνα - Εστιατόριο «Τρίστρατο»

- Εργαστήριο Ζαχαροπλαστικής
- Θερμοκήπιο
- Η διαδικασία του μετασχηματισμού

4. Κοινωνική Συνεταιριστική Οργάνωση «ΕΔΡΑ», Αθήνα

Ιδρύθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1667/86 ως αστικός συνεταιρισμός ειδικού σκοπού με την επωνυμία «Κοινωνικές Συνεταιριστικές Δραστηριότητες Ευπαθών Ομάδων» (Κ.Σ.Δ.Ε.Ο.), με διακριτικό τίτλο «Έδρα».

Σκοπός του συνεταιρισμού είναι η προώθηση της συνεργατικότητας και του κοινοτισμού ως εναλλακτική πρόταση ζωής και αποκατάστασης, για ευπαθείς ομάδες και άτομα.

Η «ΕΔΡΑ» είναι μέλος του ΠΡΑΞΙΣ (Πανελλήνιο Δίκτυο Παραγωγικών Εργαστηρίων ΑμΕΑ) καθώς και του ΚοιΣΠΕ Δυτικής Αττικής.

Στην προσπάθεια εκπλήρωσης των ανωτέρω, δραστηριοποιούνται υπό την εποπτεία της «ΕΔΡΑΣ»:

- Μονάδα Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης Οικοτροφείο «ΙπποκράτηςI».
- Παραγωγικό εργαστήριο κατασκευής χειροποίητων εικόνων σε κεραμίδι, ξύλινα παιχνίδια, εποχιακά είδη δώρων και διακόσμηση σε παραδοσιακά εδέσματα.
- Θυγατρική Εταιρία Τροφοδοσίας και προώθησης ειδών Super Market «ΔΡΑΣΗ»

- *Διαχείριση Ξενοδοχειακής Μονάδας για ΑμΕΑ στην περιοχή Λειβανάτες Φθιώτιδος με την ονομασία «Εντελβάνις».*
- *Εκπαιδευτικά προγράμματα Πρακτικής Άσκησης για λογαριασμό του Ε.Π.Ι.Ψ.Υ. (Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας).*
- *Προγράμματα εθελοντισμού και παροχή Κοινωνικής Νοσηλευτικής χωρίς οικονομική επιβάρυνση.*
- *Προγράμματα Πρακτικής Άσκησης σπουδαστών των Τ.Ε.Ι.*
- *Στήριξη άλλων Ευαίσθητων Κοινωνικών Ομάδων όπως Γυναίκων, Μουσουλμάνων κλπ.*

5. Δίκτυο Υπηρεσιών για την Απασχόληση «Φτιάχτο μαζί μας», Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής,

Αιγάλεω

Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρία *.Μη κερδοσκοπικός οργανισμός που επιχορηγείται και εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας & Πρόνοιας.*

Έχει ως στόχο την δημιουργία και λειτουργία εναλλακτικού μοντέλου κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την κοινωνική επανένταξη και επαγγελματική απασχόληση νέων με προβλήματα ψυχικής υγείας, μέσω της παράλληλης και ισορροπημένης ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και παροχής υπηρεσιών για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των χρηστών.

Έναρξη Λειτουργίας: Ιανουάριος 2000

Φορέας Υποστήριξης: Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής

Τομείς:

- Τομέας Παραγωγής
- Τομέας Παροχής Υπηρεσιών
- Τομέας συνοδευτικών – υποστηρικτικών – επιστημονικών δραστηριοτήτων

6. Αστικός Συνεταιρισμός Περιορισμένης Ευθύνης για την Ψυχοκοινωνική και Επαγγελματική Αποκατάσταση Νέων με Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα «Η ΕΙΚΟΝΑ»

Ο συνεταιρισμός δημιουργήθηκε το 2001 ύστερα από την επιτυχή ολοκλήρωση του Προγράμματος HORIZON που υλοποίησε το Τμήμα Ψυχιατρικής Εφήβων και Νέων του Γ.Ν.Α. «Γ.ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ», όπου καταρτίστηκαν 15 νέοι και το οποίο προέβλεπε την προώθηση στην απασχόληση και τη δημιουργία Κοινωνικού Συνεταιρισμού με την επιδότηση του ΟΑΕΔ νέων ελεύθερων επαγγελματιών.

Η έναρξη των εργασιών πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2001, ενώ η παραγωγική διαδικασία ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2001. Η έδρα του είναι στο χώρο του Γ.Ν.Α. «Γ.ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ». Το καταστατικό ίδρυσής του στηρίχθηκε σε ρυθμίσεις του άρθρου 12 (κοινωνικοί συνεταιρισμοί περιορισμένης ευθύνης) του νόμου 2716 και στην ισχύουσα νομοθεσία περί συνεταιρισμών.

7.Κέντρο Κοινωνικού Διαλόγου «Πρόσωπο με Πρόσωπο», Αθήνα

Το Κέντρο Κοινωνικού Διαλόγου είναι μία επαγγελματική, εργασιακή δραστηριότητα της Π.Ε.Ψ.Α.Ε.Ε. (Πανελλήνια Ένωση για την Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση και την Επαγγελματική Επανένταξη) που δημιουργήθηκε στα πλαίσια Ευρωπαϊκού προγράμματος.

Το Κέντρο Κοινωνικού Διαλόγου αποτελεί μια εναλλακτική δομή Ψυχικής Υγείας, δίνει τη δυνατότητα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και παρουσιάζει καλλιτεχνικές δραστηριότητες χρηστών και συνεργατών ψυχικής υγείας από όλη την Ελλάδα.

Το Κέντρο Κοινωνικού Διαλόγου μετά το τέλος του προγράμματος συνεχίζει τη λειτουργία του στον τομέα της εναλλακτικής διασκέδασης, οργανώνοντας πολύπλευρες δραστηριότητες όπως: εκθέσεις, εκδόσεις, ποιητικές βραδιές, μουσικές βραδιές, μικρά σεμινάρια και άλλες πολιτιστικές δράσεις εντός ή εκτός του Κέντρου.

8. Κοινωνική Επιχείρηση Kosmos – Horizon

Στο πλαίσιο της κοινοτικής πρωτοβουλίας Horizon Kosmos – άξονας «Απασχόληση», το οποίο υλοποίησε το Ε.Π.Ι.Ψ.Υ. ως συντονιστής φορέας, δημιουργήθηκε η Κοινωνική Επιχείρηση (1999). Πρόκειται για μία αστική εταιρεία μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, της οποίας ιδρυτικά μέλη είναι 23 ψυχικά ασθενείς.

Η κοινωνική επιχείρηση είναι προσανατολισμένη και οργανωμένη σε τομείς που σχετίζονται με την προβολή και εμπορική προώθηση χειροποίητων έργων τέχνης και την εξαγωγή αυτών, προκειμένου να διασφαλιστεί η πολιτισμική μας ταυτότητα.

9. Εταιρία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας Συνεργείο Γενικών

Καθαρισμών «Ο Νοικοκύρης»

Η Εταιρία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας (Ε.Π.Α.Ψ.Υ.) είναι σωματείο με σκοπούς κοινωφελείς και μη κερδοσκοπικούς που ιδρύθηκε το 1988 στην Αθήνα.

Επίσης αποτελεί αναγνωρισμένο Μη Κυβερνητικό Οργανισμό, εγγεγραμμένο στο Μητρώο της ΥΔΑΣ του Υπουργείου Εξωτερικών.

Από το 1990 η ΕΠΑΨΥ έχει διαμορφώσει ένα δίκτυο μονάδων ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης στην Εύβοια. Σημαντικότατο ρόλο στο δίκτυο αυτό διαδραματίζει η μονάδα επαγγελματικής αποκατάστασης που ιδρύθηκε το 1994.

Το Συνεργείο Γενικών Καθαρισμών «Ο Νοικοκύρης» αποτελεί κοινωνική επιχείρηση με σκοπό το κέρδος, εποπτευόμενη από την ΕΠΑΨΥ. Ως σκοποί του Συνεργείου αναφέρονται: η επαγγελματική αποκατάσταση, αυτοπραγμάτωση και ένταξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν χρόνιες ψυχικές στο κοινωνικό σύνολο και η παροχή υπηρεσιών υψηλής ποιότητας σε ανταγωνιστικές τιμές, η οποία να εξασφαλίζεται από τη συνεχή ανανέωση του εξοπλισμού και τη χρήση των πιο σύγχρονων μηχανημάτων και μεθόδων καθαρισμού.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Κοινωνική Οικονομία είναι ο τρίτος τομέας μεταξύ του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα που ασχολείται με κοινωνικές δραστηριότητες. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον γιατί καλύπτουν κοινωνικές ανάγκες και ανάγκες

που δεν μπορεί να καλύψει ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας, προσφέρουν θέσεις εργασίας και σε άτομα που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.

Στηρίζονται σε καινοτόμες και δημιουργικές ιδέες .Επίσης από τελούνται από άτομα που προσφέρουν εθελοντική εργασία και επανεπενδύουν το κέρδος τους σε αυτές. Συμβάλλουν στην τοπική οικονομική ανάπτυξη και συνεπώς βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων σε τοπικές κοινωνίες.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την κοινωνία γιατί συμβάλουν στην αντιμετώπιση της ανεργίας η οποία αυξάνεται με ραγδαίους ρυθμούς τον τελευταίο χρόνο στην χώρα μας , λόγω της ρευστής οικονομικής κατάστασης που επικρατεί και προβληματίζει έντονα την ελληνική κοινωνία .

Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να κατανοήσουν τις κοινωνικές επιχειρήσεις και τα χαρακτηριστικά τους την λειτουργία τους και τις δραστηριότητες τους και στην συνέχεια να απευθυνθούν στο κράτος ή σε άλλους φορείς (όπως χρηματοδότηση μέσω τραπεζών) για την χορήγηση των αναγκαίων μέτρων. Η πολιτεία θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη της και να ενημερωθεί για την ωφελιμότητα και την προοπτική των κοινωνικών επιχειρήσεων και να αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις γιατί στην Ελλάδα υπάρχει απουσία νομοθετικού , θεσμικού και χρηματοδοτικού πλαισίου , με ανεπαρκείς κρατικές επιχορηγήσεις , ενώ σε παγκόσμιο επίπεδο οι επιχειρήσεις αυτές είναι σε άνθηση και αποτελούν περίπου το 15% με 20% της οικονομίας.

3.2 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ , Αποστολόπουλος Κ., Γεωργιτσογιάννη Ε., Γραβάνη Ζ., Ζαμπέλας Α., Ματάλα Α., Παυλόπουλος Κ., Σδράλη Δ., Χονδρογιάννης Γ., Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα: Λιβάνη , 2005.
- JEREMIE: ΚΟΙΝΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
- ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ,Μελέτη στα πλαίσια της Κ.Π. EQUAL , ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΗΛΙΑΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΘΗΝΑ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2004
- ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ , ΚΕΚΑΝΑΜ Α.Ε ,ΜΑΙΟΣ 2004
- Α.Σ. DIONI II (2005), Forum και Ημερίδα Γυναικείας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας, Αθήνα (στον Οδηγό δράσεων, αποτελεσμάτων και καλών πρακτικών Α.Σ. DIONI II, κ.π Equal, Γ.Γ.Ε.Ε.).
- Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την Προώθηση της Απασχόλησης, Θεοδοροπούλου, Ε., Τσουραπάς Α., Φιλοπούλου Μ., Κουρούνη Ε., Εκδόσεις του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας, Αθήνα 1998.
- Εισαγωγή στο ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ, Αθήνα, Μαλλιάρης Π. ,2001, Σταμούλη Α.Ε.
- Προοπτικές Απασχόλησης στον Τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας, Χρυσάκης, Μ., Ζιώμας Δ., Καραμητοπούλου Δ., Χατζαντώνης Δ. ,Εκδόσεις του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας, Αθήνα ,1999

- Ευρωπαϊκά Προγράμματα για την Προώθηση της Απασχόλησης, Θεοδωροπούλου Ε., Τσουραπάς Α., Φιλοπούλου Μ., Κουρούνη Ε. Εκδόσεις του Εθνικού Ινστιτούτου Εργασίας, Αθήνα 1998.
- Γυναικεία επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα, Παπαρζή Ν., Ε. & Μ. Γιαννακούρου, Πανεπιστήμιο Πειραιώς 2003.
- Οδηγός ίδρυσης και λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- www.equal-greece.gr
- <http://epixeirein.ntua.gr>
- www.oecd.org/cfe/leed
- www.ggea.gr
- www.mnce.gr
- <http://www.eommex.gr>
- http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/jeremie_en.htm
- <http://www.eif.org/>
- <http://www.gate2growth.com>
- <http://www.career.tuc.gr>
- <http://www.sege.gr/>
- <http://www.entre.gr>
- <http://www.equal-krikos.gr>
- <http://www.inegsee.gr>
- http://managementhelp.org/soc_entr/soc_entr.htm
- <http://www.koinoniko-epixeirein.gr>

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ ΑΡΘΡΑ

- Corporate Social Responsibility and the Social Enterprise, Journal of Business Ethics (2008) , Nelarine Cornelius et al.
- Women Entrepreneurship Development: The Catalytic Role of NGOs, 2009 The Icfai University Press. All Rights Reserved., *Sujata Mukherjee**
- The language of social entrepreneurs, CAROLINE PARKINSON and CAROLE HOWORTH Institute for Entrepreneurship & Enterprise Development, Lancaster, University Management School, ENTREPRENEURSHIP & REGIONAL DEVELOPMENT, 20, MAY (2008)
- THE SOCIAL IMPACT OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS
Prof.dr. Anca BORZA , Revista de Management și Inginerie Economică, Vol. 8, Nr. 2, 2009
- Building a Marketing Curriculum to Support Courses in Social Entrepreneurship and Social Venture Competitions, Regina Pefanis Schlee, Mary T. Curren, Katrin R. Harich , Journal of Marketing Education
- THE GOVERNANCE CHALLENGES OF SOCIAL ENTERPRISES:
EVIDENCE FROM A UK EMPIRICAL STUDY, By Roger SPEAR, Chris

CORNFORTH and Mike AIKEN **Open University, Milton Keynes, UK,*

Annals of Public and Cooperative Economics 80:2 2009

- Social Entrepreneurship as an Algorithm: Is Social Enterprise Sustainable?, Jeff Trexler Pace University, USA , E:CO Issue Vol. 10 No. 3 2008
- A guide to setting up social enterprises , nursing management VoMS No 10 March 2009
- Ecopreneurship – a new approach to managing the triple bottom line ,by Sarah E.A. Dixon and Anne Clifford Kingston Business School, Kingston upon Thames, UK , JOCM
- REFORMING PUBLIC SERVICES IN THE UK: BRINGING IN THE THIRD SECTOR ,JOSIE KELLY , Public Administration Vol. 85, No. 4, 2007
- THE EUROPEAN SOCIAL ECONOMY: CONCEPT AND DIMENSIONS OF THE THIRD SECTOR ,By Jos´e Luis MONZON and Rafael CHAVES ,
Annals of Public and Cooperative Economics 79:3/4 2008
- Social Economy, Third Sector and Solidarity Relations: A Conceptual Synthesis from History to Present , by Frank Moulaert and Oana Ailenei , Urban Studies, Vol. 42, No. 11, 2037–2053, October 2005

- Organizational Communication in the Third Sector An Alternative Perspective
by Cicilia M. Krohling Peruzzo *Universidade Metodista de São Paulo* ,
Management Communication Quarterly May 2009